

I marts 1963 udsendte Søværnsstabens Krigshistoriske Arbejder - en i dag ukendt afdeling under Søværnsstabens - en tekst om en række større stabel afløbninger på Orlogsværftet fra 1841 og frem til 1931. Hvem der præcis i hin tid har udarbejdet teksten er ukendt, men ifølge H. C. Bjerg må det formodes, at der er tale om kommandørkaptajn Henning F. Kiær (1893-1967), der var leder af Søværnsstabens krigshistoriske arbejde i 1962-63.

Teksten er nu fundet frem, og af undertegnede shinet op med en række fotografier fra Orlogsmuseets samlinger, og genudsendes her.

Stabel afløbninger af større Orlogsskibe og kongeskibe 1841 – 1931

Uddrag af Berlingske Tidende og Illustreret Tidende

Søsætningen af torpedobåden Laxen på Dokøen den 28. november 1930. (Orlogsmuseet)

Indholdsfortegnelse

Linieskibet CHRISTIAN DEN OTTENDE den 22. Mai 1840	3
Linieskibet DANNEBROG den 25 September 1850	3
Skruefregatten JYLLAND, den 20 November 1860	5
Panderskibet LINDORMEN 6 August 1868	5
Pandserbatteriet ODIN 12 december 1872	7
Panderskibet HELGOLAND den 9. Mai 1878	9
Dampskibet DANNEBROG den 6 Oktober 1879	12
Corvetten FYEN den 27. September 1882	17
Panderskibet IVER HUITFELDT den 14 April 1886	20
Krydseren VALKYRIEN den 8 September 1888	24
Krydseren HEKLA den 28. November 1890	27
Krydseren GEJSER, den 5. Juli 1892	28
Krydseren HEIMDAL den 30. August 1894	29
Panderskibet HERLUF TROLLE, den 2. September 1899	31
Panderskibet OLFERT FISCHER den 9. Mai 1903	36
Panderskibet PEDER SKRAM den 2. Maj 1908	44
Kystforsvarsskibet NIELS JUUL den 3. Juli 1918	50
Kongeskibet DANNEBROG den 10. Oktober 1931	55

Linieskibet CHRISTIAN DEN OTTENDE den 22. Mai 1840

Berl. Tid. Løverdagen den 23. Mai 1840:

"Efterat Deres Majestæter igaar Middag Kl. 3 havde været tilstede, da Linieskibet (CHRISTIAN DEN OTTENDE) løb af Stabelen begav Allerhøjstsamme Sig til Christiansborg Slot, hvor der var Middagstaffel for den Kongl. Familie. ".¹

Linieskibet DANNEBROG den 25 September 1850

Berl. Tid. Løverdagen den 21. September 1850:

"Linieskibet DANNEBROGs afløbning er bestemt til Onsdagen den 25 ds. Kl.12. I Anledning heraf vil Adgangen til Nyholm blive aabnet for Publicum, saavel fra Toldboden som fra Christianshavn ad Quintusveien gennem Kongeporten, præcis Kl. 10 Formiddag."

Orlogsværftets model af Linieskibet Dannebrog. (Orlogsmuseet).

¹ Orlogsprovst B. Münster holdt en tale ved søsætning. Den er gengivet i værket; *"Tale holden paa Nyholm forinden Orlogsskibet CHRISTIAN DEN OTTENDE løb af Stabelen den 22 Mai 1840 - Deres Majestæter Kongens og Dronningens høie Sølvbryllupsfest"* af Dr. B. Münster, København 1840. Findes på Marinens Bibliotek.

Berl. Tid. Onsdagen den 25. September 1850:

"Linieskibet DANNEBROG løb i Middags Kl. 1 efter Bestemmelsen af Stabelen. Uagtet det daarlige Veir havde en stor Menneskemængde forsamlet sig i denne Anledning. Høitideligheden bivaanedes af Hs. Maj. Kongen, den Kongl. Familie, Ministrene og Corps diplomatique. Ved hans Majestæts Ankomst blev en Sang afsungen af Holmens Folk hvorefter der af Mængden udbragtes et Leve for Kongen, som takkede. Efter at Provst Dr. Münter i Pavillonbygningen havde holdt en Tale før og efter hvilken en Choral blev spillet, blev Skibet gjort klar til at løbe af Stabelen.² Selve Afløbningen foregik derpaa under Salutskud og under Hurraraab fra alle omliggende steder. Da Hs. Maj. forlod Holmen, hilstes han med almindelig Jubel og fra Batterierne salutedes som ved hans Ankomst."

Linieskibet Dannebrog endte som kaserneskip på Holmen. (Orlogsmuseet).

² "Tale paa Nyholm den 25 September 1850, da Linieskibet DANNEBROG løb af Stabelen" af Provst Dr. Munter, København 1850

Skruefregatten JYLLAND, den 20 November 1860

Berl. Tid. Mandag den 19. November 1860:

"Orlogsværftet. Skrueregatten JYLLAND, der løber af Stabelen i Morgen Kl. 12, er paa 400 Hestes Kraft og bestemt at armeres med 44 Stykker 30-pundige Kanoner."

Berl. Tid. Tirsdag den 20 November 1860:

"Dampfregatten Fregatten JYLLAND løb af Stabelen idag Kl. 12¼ . Prindserne og Prindsesserne af det kongelige Huus, en stor Del Indbudne, hvoriblandt Rigsdagens Medlemmer og en talrig Mængde Tilskuere overværede det smukke imponerende Skue."

Illustreret Tidende, Nr. 61 af 2 December 1860. side 64

Af artiklen om skrueregatten JYLLANDs stabelafløbning fremgår bl.a. følgende:

Søsætningen fandt sted paa Nyholm den 20 nov. 1860 kl. 1200. Der var offentlig adgang. De kongelige opholdt sig i et særligt telt. Ingen Særlig dåbshandling er omtalt i artiklen. Det nævnes derimod, at ingen salut blev afgivet, og at musikken ikke spillede. Af ordrer ved Stabelafløbningen er kun omtalt fabriksmesterens "Klar overalt".

I tilslutning til artiklen vises en tegning af fregatten under afløbningen. På denne tegning ses kuplen af pavillonen rage op over skrueregatten. Pavillonen er tilsyneladende ikke blevet benyttet af de kongelige.

Pandserskibet LINDORMEN 6 August 1868

Berl. Tid . Torsdagen den 6 August 1868:

"LINDORMEN vil Løverdagen den 8de ds. Kl.11 blive sat i Vandet paa Orlogsværftet i Ds. Maj. Kongens og Dronningens Overværelse. Orlogsværftet vil i den Anledning være aabent for Publicum."

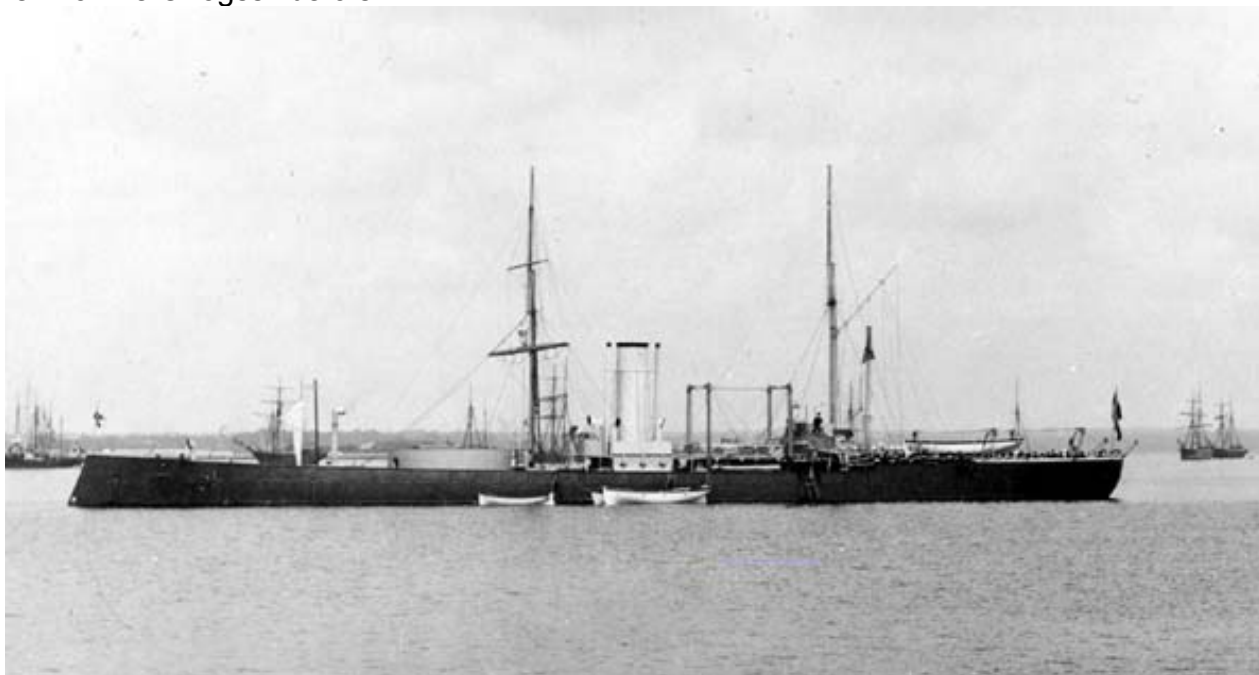
Berl. Tid. Løverdagen den 8 August 1868:

"Pandserbatteriet LINDORMEN der var bygget færdigt paa Stabelen blev i Formiddag efter Bestemmelsen sat i Vandet. Fra Kranen paa Nyholm vaiede der flag og de indenfor Bommen liggende nylig hjemkomne Orlogsskibe, Skrueretterne DAGMAR og HEIMDAL vare i Dagens Anledning rigt behængt med Flag, ligesom ogsaa de øvrige Skibe i Flaadens Leie og i Havnen flagede. Allerede fra Kl. 10, da Broen blev lagt over Bomløbet, strømmede et talrigt Publicus, og deriblandt ikke faa Damer, ad den lange Række Broer ind paa Nyholm, hvor det rødt og sortmalede Pandserbatteri, der var Dagens Helt, strax faldt i Øinene, endnu kneisende paa sin høie Bedding. Til begge Sider for Enden af denne var der opreist en lang Række Telte, som hurtigt fyldtes med Damer i elegante Toiletter og yderst til venstre hævede sig Kongeteltet med vaiende Dannebrog paa Spidsen og i det indre decoreret mod det danske Vaaben, Buster o.s.v.

Kl. omtrent 11 saas den hvide flagsmykkede Kongechaluppe at nærme sig Kvæsthusbroen. Da den kom over imod Holmen, lød der rungende Hurraraab fra de med Tilskuere overfyldte Skibe i Flaadens Leie og fra den langs Bolværkerne forsamlede Mængde. Under Musik og Kongesalut fra Batteriet Sixtus steg Ds. Maj. Kongen og Dronningen i Land ledsagede af Ds. Maj. H. Kronprindsen, Prindsesse Thyra og Prinds Valdemar, samt Prinds Hans. Efter et kort Ophold i Kongeteltet, begav den Kongelige Familie med Følge, blandt hvilket bemærkedes Hs. Exc. Conseilspræsident, Grev Frijs og Geheimeetatsraad Trap, sig over til det i Nærheden liggende Pandserværksted, hvor en massive Pandserplade af 5 Tommers Tykkelse blev bøiet i de kongelige Personers Nærværelse.

Efterat disse derpaa tilligemed Følget vare vendte tilbage til Kongeteltet, bleve Støtterne agter slaade fra Pandserbatteriet og kort efter gled dette under Musik og Hurraraab fra den talrigt forsamlede Menneskemasse roligt og majestætisk, med Agterskibet fremad, ned i Søen, efterladende mægtige Røgskyer fra den ved den stærke Gnidning antændte Bedding. Alt var fortræffeligt forudberegnet. Man havde givet Skibet en stor Længde Toug med paa dets første Reise, og det forsømte ikke at gjøre Brug af den, da det tunge Pandserbatteri løb langt ud i Søen".

Kort efter Afløbningen forlod den kongelige Familie under Salut og Hurraraab Holmen i den med rød Klædesbaldachin forsynede Kongechaluppe. Dagens Høitidelighed var dermed til ende, og Publicum spredte sig nu over Holmen for at bese Værkstederne, de nylig hjemkomne Orlogsskibe o.s.v.

Lindormen. (Orlogsmuseet).

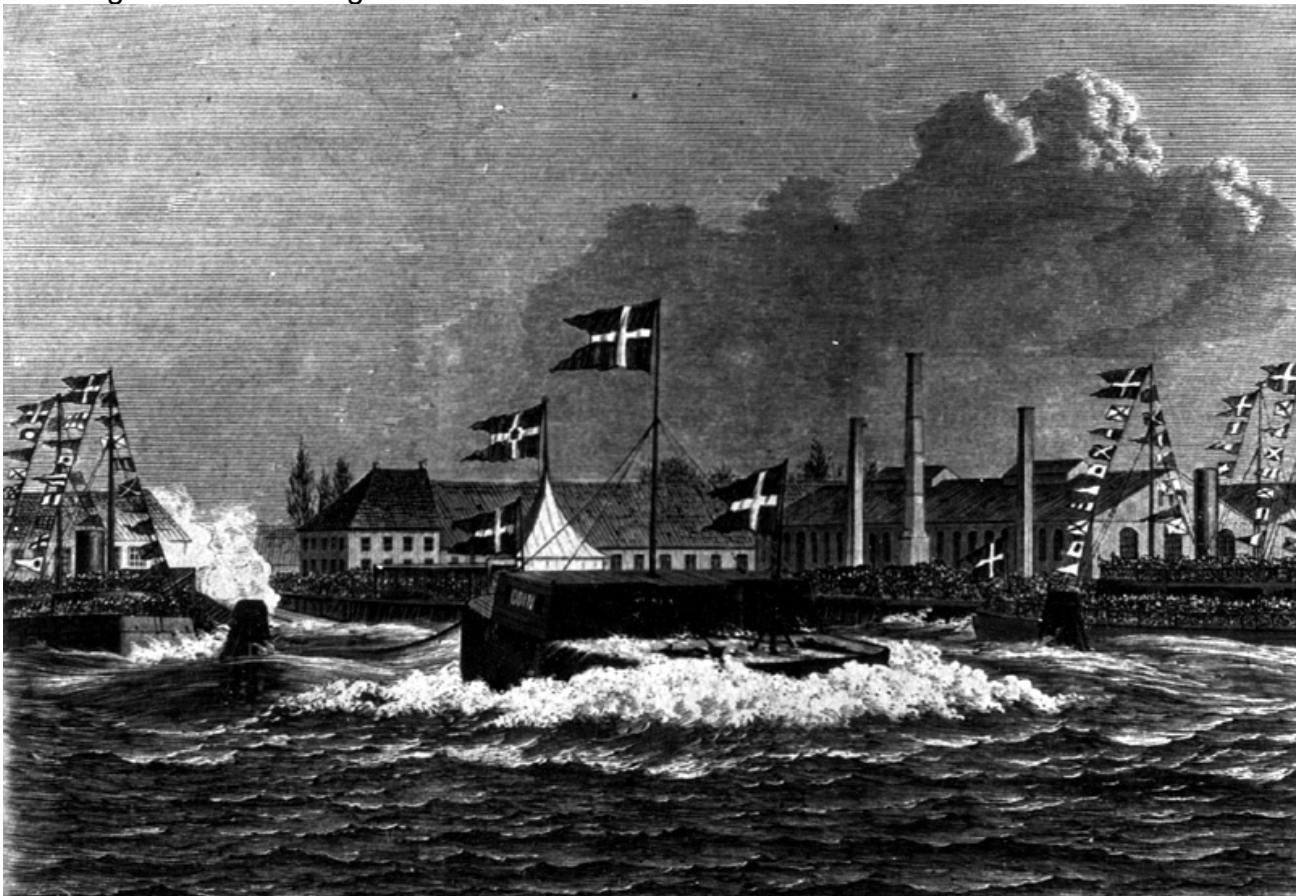
Pandserbatteriet ODIN 12 december 1872

Berl. Tid. Mandagen den 9 December 1872:

"Pandserbatteriet ODIN skal ifølge allerh. Bestemmelse sættes i Vandet i Hs. Maj. Kongens Nærværelse Torsdagen den 12te d.M. Kl.11 Formiddag."

Berl. Tid. Torsdagen den 12 December 1872:

"Kasematskibet ODIN af hvilket vi tidligere have meddelt en udførlig Beskrivelse, blev i Formiddag sat i Vandet fra Beddingen paa Nyholm. Kl. 11 forkyndte Kongesalut, at Kongechaluppen lagde ud fra Kvæsthussbroen, og kort efter passerede den de flagsmykkede Skibe paa Strømmen og i Flaadens Leie. Hs. Maj. Kongen, Hs. Kgl. Høih. Prinds Hans med Følge begave sig ind i det med de danske Farver og det danske Vaaben smykkede Kongetelt, i hvis inderste Deel Modellen til det Skib, der skulde sættes i Vandet var henstillet. I Teltet bemærkedes Ds. Exc. Conseilspræsidenten, Krigs- og Marineministeren, forskellige Autoriteter samt flere højere Officerer af begge Etater. Kl.11¼ blev Stivere slaaede fra det paa Beddingen staaende Skib, og nogle faa Minutters Arbejde var tilstrækkeligt til at sætte den tunge Masse i Bevægelse.

Søsætningen af Odin. Samtidigt tegning af Carl Baagøe. (Orlogsmuseet)

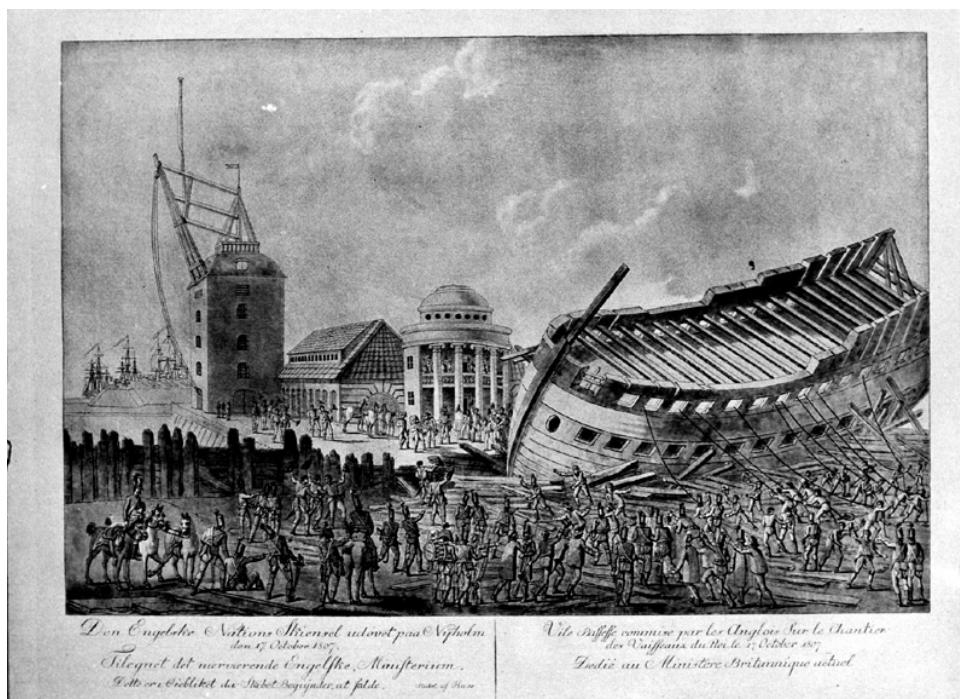
Under Salut, Fanfarer og jublende Hurraraab fra den ualmindelig talrige Menneskemasse gled Kasematskibet ODIN smukt og roligt ud i Søen, der kom i et voldsomt Oprør. Det skummende og brusende Vand trængte endog heelt ind i det nordlige Telt, og et i Nærheden fortøjet Skib, der var overfyldt med Tilskuere blev sat i en saa heftigt gyngende Bevægelse, at Landgangsbroen faldt i Søen, og at et Par tykke, løse Planker, der uden Tvivl skulde forhindre en Skamfiling imod Bolværket, knækkedes under høie Brag. Nogle Enkelte, som ikke vilde vente, indtil Skibets Forbindelse med Landjorden var tilvejebragt paa sædvanlig Viis, vadede uforsagte i Land over det nu til en Flydebro forvandlede Landgangsbræt. Kort efter at Afløbningen havde fundet Sted, forlod de kongelige Herskaber Holmen, imedens Mængden spredte sig for at tage Værkstederne, Modelkamret o.s.v. i Øiesyn.

Adgangen til Kranens Platform, hvorfra man nyder en af de smukkeste Udsigter i Kjøbenhavn udover Flaadens Leie, Toldboden, Esplanaden, Lange Linie o.s.v. var idag mod Sædvane spærret."

"Før og Nu", Særtryk om Orlogsværftets Historie af Viceadmiral G. H. R. Zachariae og Kommandør T. A. Topsøe-Jensen, 1924, Side 58.

"1875 nedrives den skønne omkring 1760 af Jardin byggede ovale Pavillon til Brug for de kgl. Herskaber ved Afløbning af Skibe. Der opførtes en ny Sydgavl paa Planbygningen. Grundmuren af den ind i Planbygningen gaaende Del af Pavillionen ses endnu i den sydligste Ude af Planbygningen."

Pavillionen ses her en smule fortegnet på det kendte stik visende englændernes ødelæggelse af den danske flåde i 1807. (Orlogsmuseet).

Panderskibet HELGOLAND den 9. Mai 1878

Berlingske Tidende Torsdagen den 9. mai 1878:

"Panderskibet HELGOLANDs Afløbning. I Dag Fjorten-Aarsdagen for Træfningen ved Helgoland, er Panderskibet HELGOLAND løbet af Stabelen paa Nyholm under stor Høitidelighed. Orlogsværftet stod i den Anledning aabent for Publicum, og saavel land- som søværts havde en stor Menneskemasse begivet sig ud til Afløbningsstedet. Det var ikke alene den rummelige Plads omkring Beddingen, der var opfyldt af en uoverskuelig Mængde, men overalt, hvorhen Øiet vendte sig, saas Hoved ved Hoved. Pandserbatteriet ODIN og de i Nærheden af Afløbningsstedet liggende Skibe vare overfyldte med Tilskuere; paa Castelsvolden, Langelinie, Broerne ved Flaadens Leie, Reisningerne i de i Havnen liggende Skibe, kort sagt: ethvert Sted, hvorfra et Overblik kunde faas, havde Skarer af Tilskuere samlet sig. Som vi tidligere have meddelt er HELGOLAND det største Skib, der nogensinde er blevet bygget herhjemme og overhovedet vor Flaades største Skib, og kunde det paa Stabelen staaende, graa- og rødmaalede Skibsskrog vel ikke i Udseende maale sig

med de gale Træskibe, saa afgav dog dets eiendommelige Form med det fremspringende spidse Vædderapparat, de store Huller forude til Udskydning af Whitehead Torpedoer og dets betydelige Dimensioner, i Særdeleshed i Længden, et interessant og imponerende Skue. Fra alle i Flaadens Leie liggende Skibe vaiede Dannebrog, flere mindre udrustede Skibe havde Masterne behængt med Flag, ligesom mange af de i Havnene liggende Skibe flagede; Fregatskibet TORDENSKJOLD en gammel Orlogsfregat. der laa paa Strømmen udfor Hønsbroen, og hvis Master fra øverst til nederst vare smykkede med Flag, tog sig særligt godt ud. Fra flere Bygninger i Byen vaiede ligeledes Dannebrog.

Helgoland på beddingen. (Marinens Bibliotek.)

Paa begge Sider af Beddingen var der opslaaet Telte til Afbenyttelse for Marinens militaire og civile Embedsmand samt for de Indbudte. Nærmest ved Vandet paa den sydlige Side af Beddingen stod det smagfulde decorerede Kongetelt, fra hvis Indgang Tæpper førte ned til det nærliggende Landgangssted. Under Kongesalut roede Kongechaluppen, styret af Jagtcapitain, Commandeur Hedemann, ind i Flaadeleiet. Ved Landgangen, hvor Søofficersskolen paraderede; modtoges D. M. Kongen og Dronningen samt den kongelige Familie af Ds. Exc. Krigs- og Marineministeren og Flaadens Admiral samt Værftschefen Commandeur Krieger, Flaadens Officerer dannede Espalier ved Indgangen til Teltet, hvor Seirherren ved Helgoland Admiral Suenson, Admiral Bille o. fl. modtogte Deres Majestæter. Blandt de Tilstedeværende bemærkedes endvidere flere Medlemmer af Corps

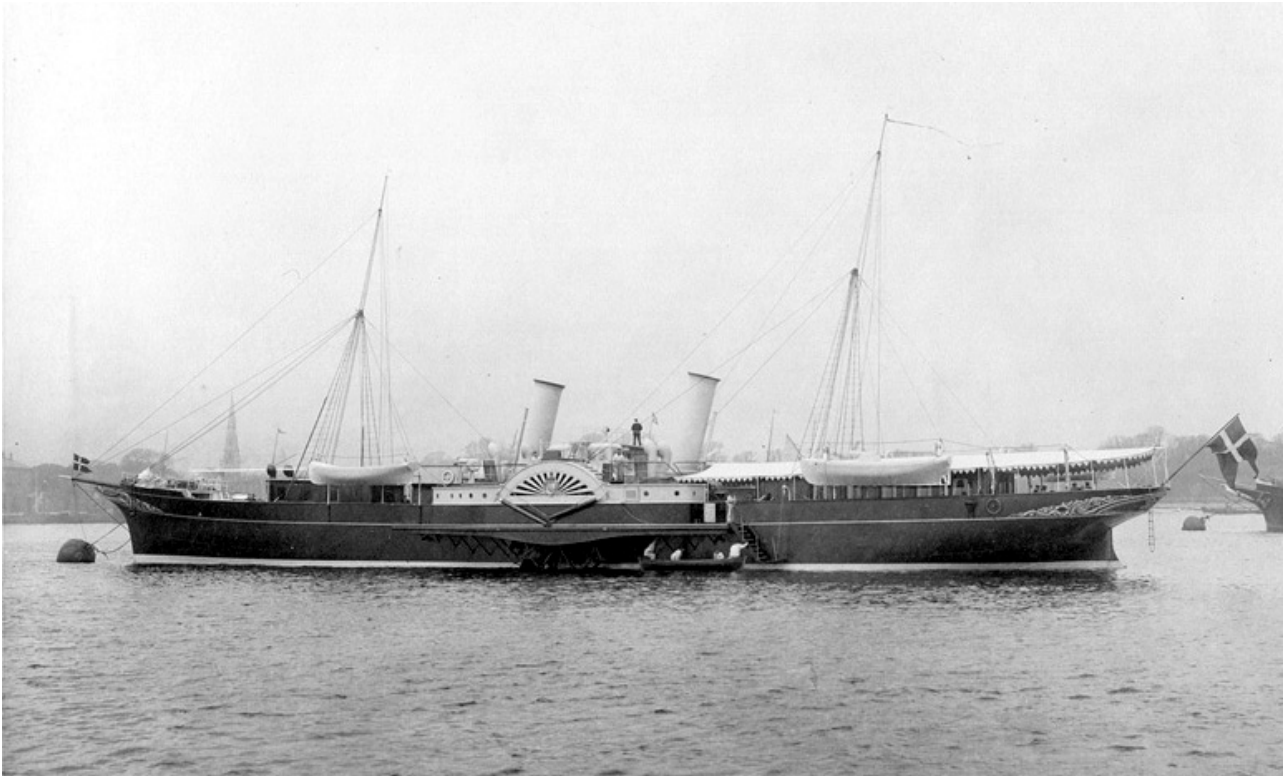
diplomatique; Ds. Exc. Udenrigs- og Cultusministeren, den commanderende General for 1ste Generalcommando, flere af Hærens Generaler og høitstaaende Officerer, Rector Magnificus, Holmens Sogns Geistlighed, flere af Hovedstadens civile Autoriteter, Formanden for Grossersocietetet m. fl.

I Kongeteltet holdt Provst Dr. Fog en kort Tale, hvori han dvælede ved Skibets smukke Navn, der mindede om en af Danmarks Hædersdage, og sluttelig nedbad Velsignelse over Konge, Land og dettes nye Værn.

Selve Afløbningen lededes af Underdirecteur ved Orlogsværftet Schönheyder og foregik med stor Ro, Præcision og uden mindste Uheld. Under Salut og den forsamlede Mængdes rungende Hurraraab satte den 4½ Millioner Pd. tunge Masse sig i Bevægelse og gled let og majestætisk ud i sit Element, idet tætte Røgskyer steg op fra Beddingen. De svære Stoppetouge standsede efterhaanden HELGOLANDs fart, og i Flaadens Leie laa saaledes en værdifuld Tilvæxt til den danske Marine. Kl. 1 forlod den kgl. Familie Værftet under Kongesalut og levende Hurraraab fra de forsamlede Tilskuere.

Da Admiral Suenson forlod Holmen, udbragte en af de Tilstedeværende et Leve for Eskadrechefen ved Helgoland og hans Skibsbesætninger og sluttede med følgende Ord: "Gid de, som skulde slaaes paa HELGOLAND, maa gjøre det lige saa godt som de, der idag for fjorten aar siden sloges ved Helgoland" - et Leve, der modtoges med rungende Hurraraab.

Efter Afløbningen benyttede en stor Del af Publicum sig af den givne Leilighed til nærmere at bese Orlogsværftet, hvor forskellige Værksteder, Modelkamret og Arsenaler, der i anledning af Dagens Høitidelighed stode aabne, samt HELGOLANDs tykke Pandserplader der mere lignede Jernblokke, og andre af Værftets Seværdigheder kunne glæde sig med et talrigt Besøg."

Kongeskibet Dannebrog i kongens tjeneste. (Orlogsmuseet)

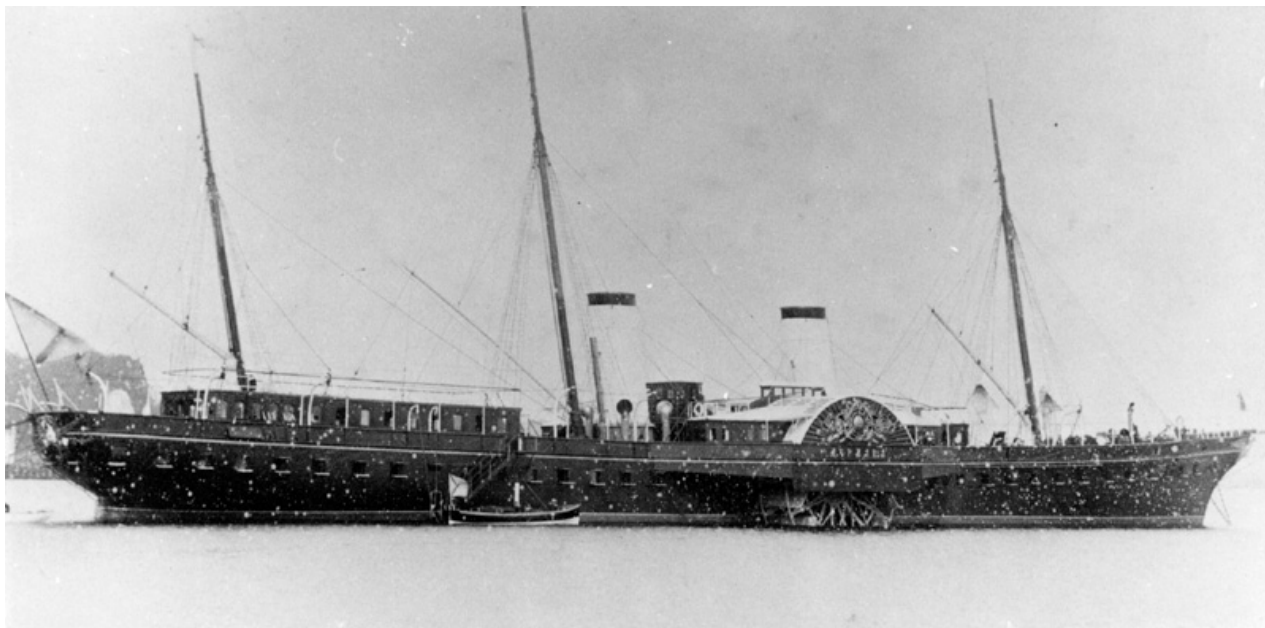
Dampskibet DANNEBROG den 6 Oktober 1879

Berl. Tid. Løverdagen den 4 Oktober 1879:

"Dampskibet DANNEBROG, Hs. Maj. Kongens nye Dampskib vil paa Mandag Formiddag Kl. 11 løbe af Stabelen fra "Burmeister & Wain's Værft paa Refshaleøen."

Berl. Tid. Mandagen den 6 Oktober 1879:

"Hs. Maj. Kongens nye Dampskib. Hs. Maj. Kongen har idag overværet afløbningen af Dampskibet DANNEBROG paa Burmeister & Wains Etablissement paa Refshaleøen. Kl. 11¼ ankom Hs. Majestæt til Toldboden tilligemed Dr. k. H. Kronprindsen, Kronprindsessen og Prindsen og Prindsessen af Wales, Dr. Keiserl. H. Storfyrstthronfølgeren og Storfyrstinde Czarewna samt De. H. Prindserne Vilhelm og Hans. Herskaberne bleve modtagne af Hs. Exc. Marineminister Ravn og gik strax ombord i Kongerochaluppen under Salut fra Batteriet Sixtus og fra den russiske Dampyacht DERJAVA. Chaluppen bugseredes af en lille Marinedamper til Refshaleøen, hvor der i Nærheden af Beddingen var anlagt en med Tæpper beklædt Landgangsbro, hvorfra en Trappe førte op til et i dagens Anledning reist Telt, fra hvis Forside der vaiede tvende Dannebrogflag med det russiske Flag paa den ene side og det Britiske paa den anden Side.

Den russiske kejserjagt Derjava. (Orlogsmuseet).

I Teltets Baggrund var anbragt det danske Rigsvaaben, og der var paa Tæpper hensat forgyldte, med rødt betrukne Stole til Herskaberne. Da Kongechaluppen, i hvis Forstavn veiede dansk, russisk og en engelsk Kongeflag, lagde til ved Broen, Modtoges de kongelige Herskaber paa Bestyrelsens Vegne af Etatsraaderne Tietgen og Holmblad og overfor Trappen af Directeuerne Etatsrd. Wain og Hr. Burmeister. Tilstede var ogsaa her Værftschefen, Directeur for Orlogsværftets Skibsbyggeri samt en stor Deel andre søofficerer, ligesom der ogsaa rundtomkring havde samlet sig en talrig Kreds af Tilskuere, der modtage Kongefamilien med kraftige Hurraraab. Kongens, Prindsernes og Prindsessernes talrige Følge kom i særlige Baade, og derefter kom Fartøi paa Fartøi fra SLESVIG, de fem paa Rheden liggende russiske Dampyachter og fra OSBORNE med disse Skibes galaklædte Officersbesætninger. Ligeledes indfandt sig Hs. Exc. den russiske Gesandt Baron Mohrenheim. Præcis Kl. 11½ løb det med Kongeflag smykkede DANNEBROG af Stabelen let og smukt og hilset af vedholdende Hurraraab, som, da Skibet faa Minutter efter laa roligt svømmende paa Vandet, besvaredes af de Ombordværende. Etatsraad Tietgen udtalte. "Gid den Gud, som i Nødens Stund sendte Dannebrog til Danmarks Folk, skjærme Danmarks Konge overalt, hvor han færdes paa DANNEBROG", hvilket ønske istemtes af alle Tilstedeværende med jublende Hurraraab. De høie Herskaber behagede derpaa at bese flere af Etablissementets Værksteder og de under Bygning værende til Libau-Farten bestemte Staaldampskibe, hvorpaa Ophalingsbeddingen vistes i Virksomhed ved Ophaling af Dampskibet ØRESUND. Fra Værftet begave de høie Herskaber sig ombord i CZAREWNA for at dejeunere. Under Dejeuneren blev der musiceret af "Derjervas" Musikcorps.

Saa vel SLESVIG som OSBORNE, DERJAVA, CZAREWNA og de tre andre russiske Yachter vare fra øverst til Nederst smykkede med Flag, et Exempel, der var blevet efterfulgt af flere af Skibene paa Rheden. Etter Dejeuneren agtede nogle af Kongefamiliens Medlemmer at bese Burmeister & Wains Etablissement paa Christianshavn.

DANNEBROG er et meget smukt Hjulskib 192 Fod langt og 26 Fod bredt, omtrent af samme Størrelse som H. P. PRIOR. Det er 15 Fod 6 Tommer dybt, og dets Dybgaaende er 9 Fod. Maskinerne ville faa nominelt 260 Hestes Kraft og skulle kunne drive Skibet frem med en Fart af 13 Knob."

Illustreret Tidende Nr. 1047, Kjøbenhavn den 19de Oktober 1879, Side 27:

Det nye Kongeskib DANNEBROG.

"Det var let at se, at der var Fest paa Kjøbenhavns Reed den 6te dennes; thi en stor Mængde mennesker samlede sig efterhaanden paa Toldbodpladsen, medens Færgebaade af alle Slags førte Folk ud til Burmeister & Wains Værft paa Refshaleøen. Overalt vaiede der Flag fra Bygningerne og Skibene. Prindsen af Wales' store, elegante Damper OSBORNE var behængt fra Øverst til Nederst, og i det Øieblik, da de Kongelige, som ville overvære afløbningen, kom kjørende ind paa Toldboden, gik Hundreder af brogede Signalflag op paa de fem Dampskibe, der udgjorde den russiske Storfyrst - Thronfølgers Escorte, og blandt hvilke det prægtige Skib DERJAVA var særlig kjendeligt paa de to svære, udskaarne, forgyldte Touge, der ligger rundt om hele Skroget, og paa den store gyldne Kreiserørn med Kronen over i Forstævnen. Inde ved Langelinie laa SLESVIG, ogsaa smykket paa det Bedste, dog saa beskeden i sin næsten mere end borgerlige Tarvelighed. Dets Æresdage er nu talte; men vi kunne ikke skilles fra det uden at tænke paa, hvordan vi i mange Aar altid have set dets Navn knyttet til de Reiser, som Kongehusets Medlemmer foretage. Minder om Glæde og Sorg hænge ved dets gamle Skrog, om Kongebørnenes Brudfærd til deres nye Hjem og om mangt et lykkeligt Gjensyn ved de danske Strande; men ogsaa om hint betydningsfulde Sørgetog fra Flensborg med Kong Frederik VII's Lig. Dets unge Afløser stod færdig paa Refshaleøen, beredt til at løbe ud i sit Element, og efterhaanden dannede der sig en Menneskehob omkring den. Da dundrede Salutten fra "Sextus" og DERJAVA, og den velbekjendte gamle Kongechalup skød ud fra Toldboden, med det danske Kongeflag vaiende agter og de engelske og russiske Tronfølgeres Flag forude. Vi kunne ikke omtale dette Fartøj uden at fremhæve dets eiendommelige Skjønhed. Der findes selvfølgelig større, finere byggede og kostbarere Baade; men den hvide danske Kongechalup, som indvendig er malet zinoberrød og fører røde Aarer, og fra hvis Forstævn en gylden Neptun med sin Trefork ligesom byder Vandene være stille medens Kongen færdes over dem, og som fører det danske Vaaben høit i sin Agterstævnen - denne Baad, der med hele sit gamle Tilsnit dog er saa fin i sine Linier, forekommer os at være et saa værdigt fartøj for en Fyrste, og tager sig i al sin forholdsvis Lidenhed dog saa stadselig ud i hvilken Omgivelse den end ses, at vi haabe den maa bevares i mange Aar.

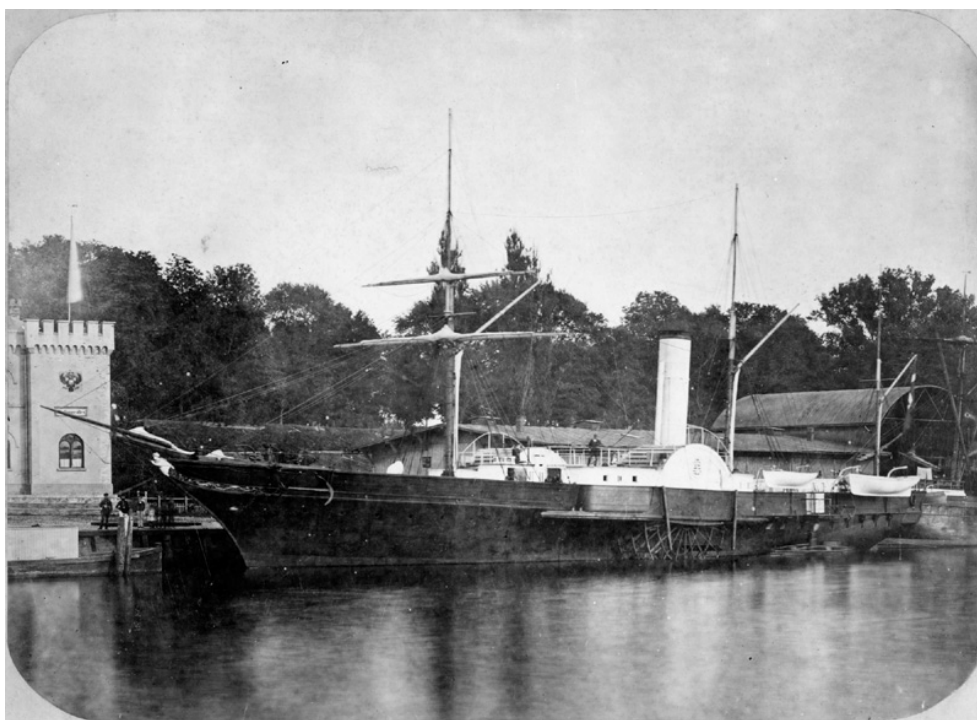

Kongechaluppen kan i dag ses på Orlogsmuseet (Orlogsmuseet).

Snart havde den naaet Landgangsbroen nedenfor det festligt smykkede Telt, der var rejst ved Beddingen, og under Mængdens Hurraraab traadte Kongen i Land, omgivet af en Kreds, der var saa fyrstelig at skulle den varsle noget for den nye Dampers Fremtid, da kunde det kun være Sikkerhed og Lykke - thi der var Kronprinsen og Kronprinsessen, Storfyrst-Thronfølgeren af Rusland og Storfyrstinde Czarevna, Prinsen og Prinsessen af Wales og Hans Majestæts Brødre Prinserne Vilhelm og Hans. Ved Landstigningen modtoges de af

Værftets Bestyrelse og snart efter var Resten af Følget, bestaaende af Marineministeren, den russiske Gesandt, Cheferne for de forskjellige Skibe og flere Andre samlede.

Det gamle kongeskib Slesvig. (orlogsmuseet)

Roligt og sikkert løb derpaa DANNEBROG i Vandet, medens rungende Hurraraab hilsede dets Fødsel. Gid Held og Lykke følge det! Danmark

er et Øland, og dets Fyrste maa færdes paa det frie Hav, som reiser sine vrede Bølger lige saa godt under en Konge som under hans ringeste Undersaat. Maatte da dets Vande bære DANNEBROG saa sagteligt, og maatte skibets Førere fremdeles, ligesom hidtil, bringe det sikkert i Havn, saa at vi med Tryghed kunne betro Kongehuset til dets Skrog!

Vort Billede viser os det nye Skib som en smuk Hjuldampers, der uden Tvivl ogsaa i virkeligheden vil tage sig godt ud paa Vandet. Skibet er tegnet af Orlogsværftets Constructeurer, men, som omtalt, bygget af Firmaet Burmeister & Wain, der ogsaa fremdeles skal gjøre det færdigt indtil de mindste Enkeltheder, for en Pris af ialt 672.000 Kroner. Dets Længde i Vandlinien er 192 Fod, Bredden 26 Fod og Dybgaaendet agter bliver 9 fod, saa at det bliver 12 Fod længere end SLESVIG og kommer til at stikke 1 Fod mindre dybt. Med et Kulforbrug paa 3000 Pund pr. Time skal det kunne bringes op til 13 Miles Fart; men man tør paaregne, at det med ca. 2200 Pund vil løbe 12 a 12½ Mil. Maskinens nominelle Hestekraft er 260. Til Sikkerhed har det i Forskibet tre vandtætte Skodder, der gaar helt op under Dækket, og i agterskibet ligeledes tre, hvoraf de to dog kun gaar til Banjerdækket. Overalt

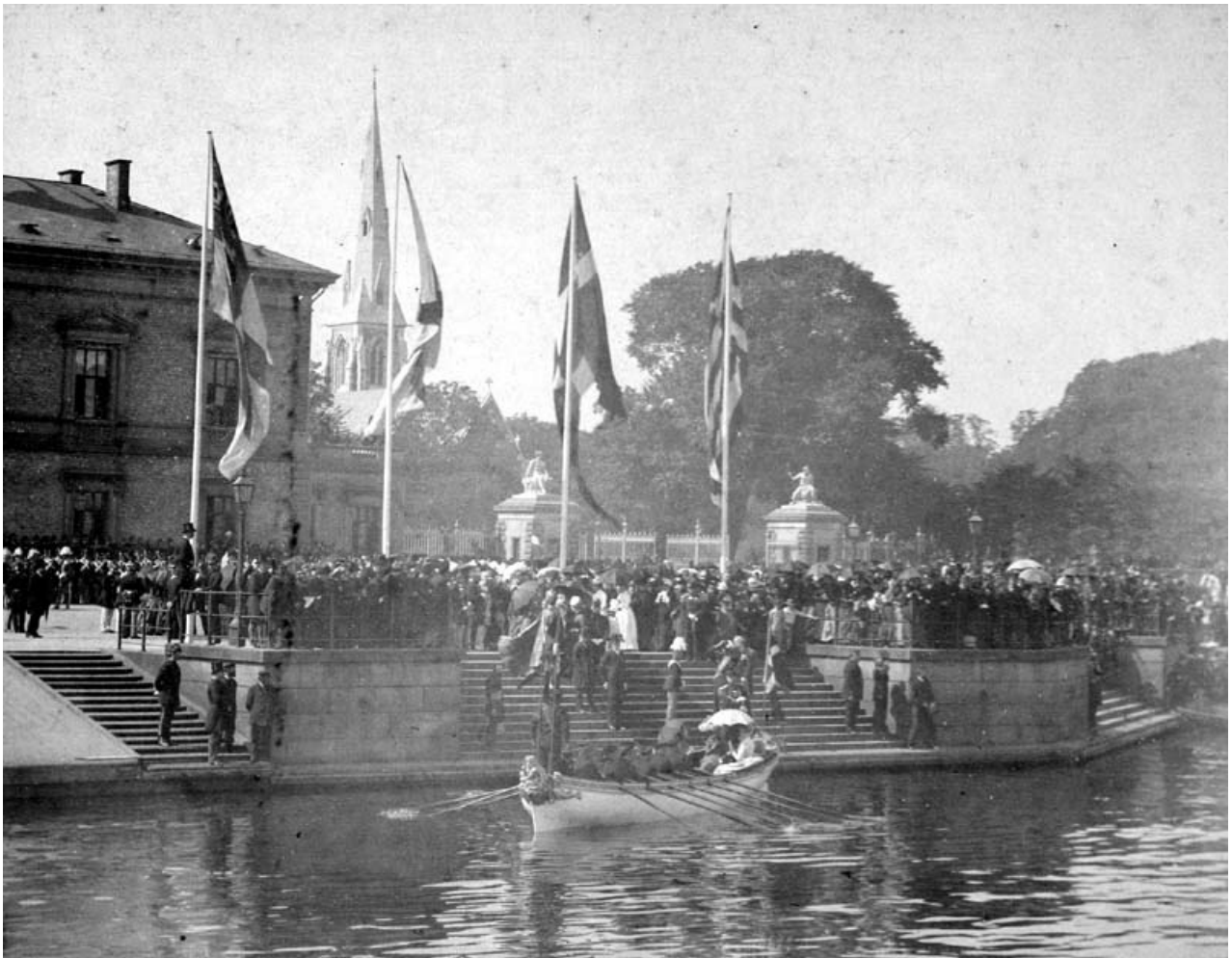
anvendes bedste Staffordshire Jern, og Firmaet Burmeister & Wains Navn borger for, at Arbeidet i enhver Henseende vil blive saa fortrinligt og betryggende, at Orlogsværftet vil have let ved at føre Tilsynet med det. Hvad Ordningen af Skibets Indre angaar, da vil der agter paa Dækket i en Hytte blive en Spisesalon paa 12½ Alens Længde, og næsten 7 dens Bredde, med et tilstødende Rygelukaf, og forude paa Dækket en signende Hytte til Følget. Paa Banjerne findes helt agterude en Salon for Hans Majestæt og der foran en fælles større Kahyt, der paa Siderne begrænses af to Sovekamre til Kongen og Dronningen, tre bestemte til tre andre fyrstelige Personer, navnlig da Kronprinsen og Kronprinsessen, og to til Hofdamer. Foran for Maskinen er Rummet delt i en fælles Kahyt for Cavalernerne og Sovelukafer iborde. I Hjulkasserne have Chefen og Officererne deres Kamre, og over hele Midten af skibet vil en rummelig Bro yde et smukt og bekvemt Opholdssted i godt Veir. Ihvorvel man i flere af de private Dampskibe, som ere byggede hos Burmeister & Wain, har Beviser for den Smag, hvormed Firmaet pleier at udstyre Kahytterne, saa har det dog ved denne Leilighed villet sikre sig en lige saa kunstnerisk som smuk Ordning af alle Rummene, ved at henvende sig til Professor Dahlerup, som gjør Tegningerne saavel til Decoreringen som Monteringen, men som vanskelig nok skal kunne skabe noget, der overtræffer den solide og rene Stil, der gaar igjennem gamle SLESVIGs Localer. Vi kunne saaledes haabe, at det danske Kongehus, naar DANNEBROG til førstkommende Mai er færdigt, vil have et lige saa sikkert og godt, som efter vore Forhold elegant og bekvemt Skib, der vil gjøre saavel Orlogsværftet som det Firma, der har bygget det, Ære"

Corvetten FYEN den 27. September 1882.

Berl. Tid. Onsdag Aften den 27 September 1882.

"Corvetten FYEN er idag løben af Stabelen paa Nyholm. I Dagens anledning var der fri Adgang til Holmen, og fra Kl.10 strømmede der Tusinder af Mennesker derover ... Foruden de almindelige Færgebaade var der en Mængde private Robaade og en Del af de smaa Dampbaade beskjæftigede med at besørge Passagerne til og fra Holmen. Omtrent Kl. 11 var alle Pladser paa begge Sider af Afløbningsstedet besatte af en tæt Tilskuermængde, der stod sammenpresset saa at sige Hoved ved Hoved. Paa begge Sider af Slæbestedet var der opreist tvende Telte, hvortil der var udstedt særlige Adgangskort. I det søndre, der stødte tæt op til Kongeteltet, saed Ds. Exc. Krigs- og Marineministeren, Indenrigsministeren og Udenrigsministeren, Medlemmerne af Corps diplomatique med Damer og en talrig Repræsentation af Søofficerer, en del Landofficerer alle med Damer, Holmens Provst og de øvrige Geistlige ved Holmens Kirke, en Deel af Rigsdagens herværende Medlemmer med Flere. Alle Skibe paa Holmen og i den tilstødende Havn vare smykkede med Flag, flere fra Top til Dæk, og paa Rheden laae Pandserescadren og Fregatten SJÆLLAND og gjorde Honneurs i Dagens Anledning. Ved det søndre Telt musicerede Holmens Musikcorps og syd for Teltet stod opmarcheret en større afdeling Marinere og Matroser som Æresvagter.

Omtrent Kl.11 forkyndte Salutten fra "Sextus", at Hans Majestæt Kongen var gaaet ombord ved Kvæsthusbroen, og snart efter saaes den statelige tolvaarede Kongebaad, der styredes af Yachtcapitain Meldal, stævne mod Landgangsbroen med Kongeteltet.

Paa Landgangsbroen og langs Trappen op fra denne paraderede Søcadetterne under Chefen for Søofficersskolen, Commandeur Carstensens Commando. Ved Trappen modtoges Hs. Majestæt af Marineministeren og admiralerne, medens Musikcorpset istemte Honneurmarchen. Med Hs. Majestat Kongen fulgte Dr. kgl. Højh. Kronprindsen, Kronprindsessen og Prinds Valdemar samt Hs. Høihed Prinds Hans. De kongelige Herskaber begave sig ind i det smukt udstyrede Kongetelt, der bl.a. var prydet med Kongens og Dronningens Buster, og hvor der i et Glasskab var udstillet en lille Model af FYEN. Kongen, Kronprindsen og Prinds Valdemar begave sig derpaa, ledsagede af Ministeren og Værftschefen hen til Beddingen for at tage Corvetten i Øiesyn før Afløbningen.

Modellen af Fyen. Findes idag på Orlogsmuseet. (Orlogsmuseet)

Umiddelbart efter, at Hs. Majestæt var vendt tilbage til Kongeteltet, blev der givet Signal til at sætte FYEN i Vandet. De sidste Støtter bleve slaaede fra, Signalpiberne lød, Spillene sattes igang, og faa Minutter efter gled det smukke Skib under Mængdens Hurraraab og Salut fra "Sextus" ud i det vaade Element, medens Musikcorpset spillede "Kong Christian stod ved høien Mast". Afløbningen gik for sig saa smukt og accurat som muligt, og det var en Fornøjelse at see det stolte Skib glide let og rask ud i Vandet, brækkende de armtykke Stræktoug som Sytraad og efterladende Beddingen i Røg og Damp.

Kort efter Afløbningen forlod Hs. Maj. Kongen og de øvrige Medlemmer af Kongefamilien Holmen under Salut og hilsede med samme Honneur som ved ankomsten.

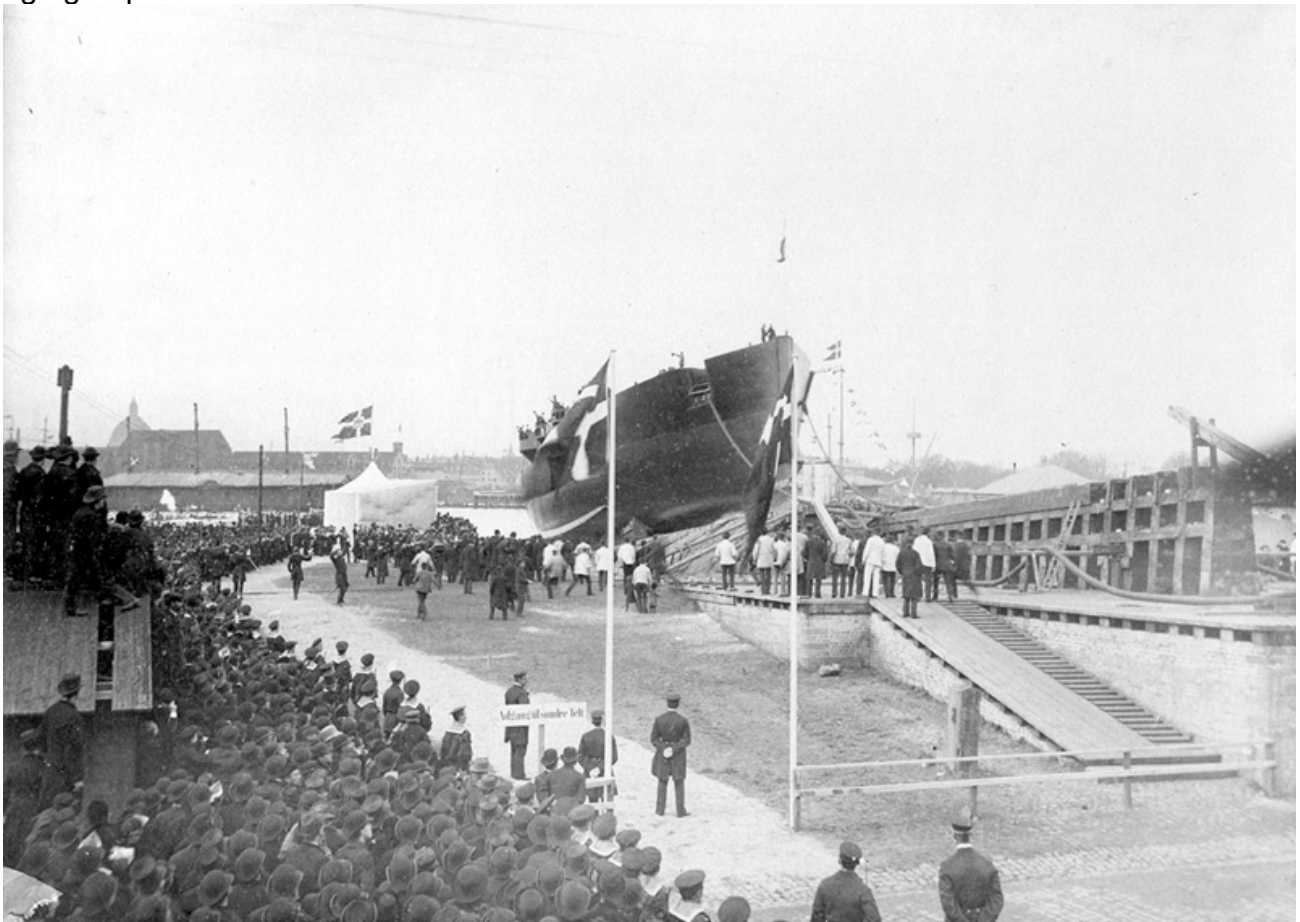
Af Tilskuerne forlod Størstedelen ogsaa umiddelbart efter Holmen, medens mange endnu bleve en Stund for at bese de forskjellige Værksteder navnlig Modelkamret, der som altid øvede stor Tiltrækningskraft." ... (Herpaa følger en beskrivelse af FYEN.)

Pandersskibet IVER HUITFELDT den 14 April 1886

Berl. Tid. Onsdag Aften den 14 April 1886:

I Eftermiddags er Pandersskibet IVER HUITFELDT blevet sat i Vandet. Som almindelig ved slige Leiligheder stod adgangen til Nyholm aaben, og Tusinder af Mennesker strømmede itide ad Christianshavn til Orlogsværftet. I Havnen var Færgefarten meget livlig, og Værftets og private Damp- og Rofartøier førte ogsaa mange Mennesker til Holmen for at nyde det imponerende Syn af et stort Krigsskib, der løber af Stabelen.

Fra alle Krigsskibene i Flaadens Leie vaiede Flag, og i Dagens Anledning vare ogsaa de i Havnen og paa Rheden liggende Handelsskibe flagsmykkede. Paa Orlogsværftet gjorde Marinesoldater Vagt. IVER HUITFELDT, der er blevet bygget paa den Kronen nærmeste Bedding, og af hvilket Skib vi nedenfor give en nærmere Beskrivelse, tog sig som det kort forinden Afløbningen stod uden at være omgivet af Stilladser og Støtter, smukt og imponerende ud. Agterskibet vendte mod Vandet, og paa det sortmalede Overskib var med store hvide Bogstaver malet Skibets Navn. Hele Bunden var rødmalet, og de to mægtige fiirbladede, hvidmalede Skruer vare paasatte. Da Skibet løb af Stabelen, heistes der Flag for og agter paa dette.

Iver Huitfeldt kort før afløbningen. (Orlogsmuseet)

Paa Enden af den ene af de to Moler, der ligger ved Siden af Beddingen var det smagfuldt udstyrede Kongetelt, hvorfra Kongeflaget vaiede, opreist, og længere inde paa Molen et stort Telt, hvor Officerer og særligt indbudne med Damer havde Plads. Paa den anden Side af Beddingen var der paa Molen truffet lignende arrangements for Marinens Underclassser, ligesom Panderskibet LINDORMEN laa i Forlængelse af denne Mole og afgav Plads paa sit store rummelige Dæk for en stor Deel af Orlogsværftets Embedsmænd og Paarørende. Fra den rummelige Plads omkring Beddingen, Kranen, de i Flaadens Leie liggende Skibe, Skibene i Havnen, fra Ny Toldbod og de herliggende Bygningers Tage overværedes Afløbningen af en stor Menneskemasse, og over tyve Tusinde Mennesker have idag antagelig gjæstet Orlogsværftet.

Blandt de Tilstedeværende bemærkedes Hs. Exc. Marineministeren og flere af Ministrene, næsten hele Corps diplomatique med Damer og Stadens første militaire og civile Myndigheder. En Afdeling af Underofficersskolens Elever gjorde Vagt paa Molen ved Kongeteltet, hvor et Musikcorps var opstillet. Paa den Flaade, hvor Baadene for de særligt Indbudne lagde til, vare ved Hs. Maj. Kongens ankomst Cadetter opstillede.

Præcis Kl.11 forkyndte Kongesalut fra Batteriet Sixtus Hs. Maj. Kongens ankomst til Værftet, og kort derpaa lagde den kongelige Chalup, der var afgaaet fra Kvæsthussbroen og blev styret af Yachtcapitainen, Commandeur Jacobsen, til ved den med Tæpper betrukne Flaade og Mole, hvor den kongelige Familie under militair honneur modtoges af Chefen for Orlogsværftet, Contreadmiral Braag, i Spidsen for Værftets Autoriteter og de tilstedevaarende Søofficerer. I Kongechaluppen befandt sig Ds. Maj. Kongen og Dronningen, Ds. kgl. H. Kronprindsen og Kronprindsessen og deres tre ældste Børn, Prindserne Christian og Carl samt Prindsesse Louise. Ds. kgl. H. Prinds Valdemar og Prindsesse Marie samt Hs. H. Prinds Hans. Den kongelige Families Følge blev bragt til Værftet i Orlogsfartøier.

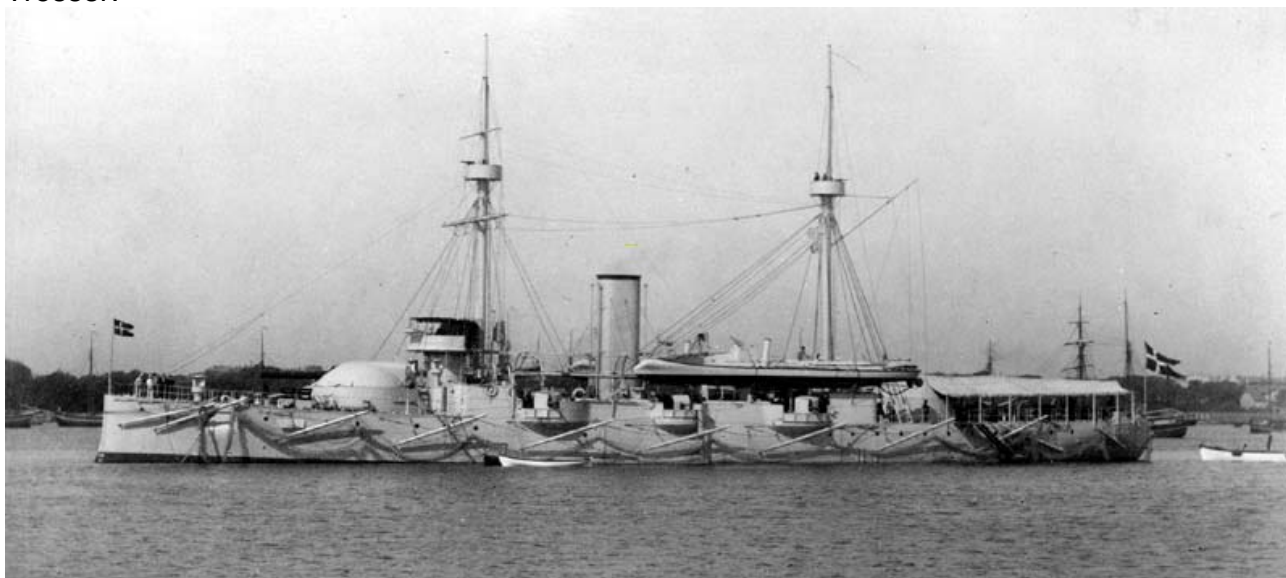
Kort efter Kongefamiliens Ankomst holdt Pastor Joh. Petersen følgende Tale "Ds. Majestæter! Ds. kgl. Høiheder og hele det kongelige Huus! Ærede Forsamling! Der er Dage bade i de enkelte Menneskers og i Folkets Historie, som staae indgraverede i Sindene med uudslettelige Træk. Det kan være Sorgens og Smertens Dage, de brudte Forhaabningers og de bitre Nedbøielsens Dage; men det kan ogsaa være Glædens og Jubelens Dage, de stolte Dage, hvor et heelt Folk løftes af en Stordaad, der kaster sin Glands ud over Nationen og bringer Hjerterne til at svulme i Takt og Priis til Gud for hans Naade og Miskundhed. Vort gamle Fædreland kjender tilfulde dem begge. Og naar vi i Dag have givet Møde her, Ds. Majestæter, Ds. kgl. Høiheder og hele denne glimrende Forsamling, er det vel først og fremmest for at see det sjeldne Skue i en mægtig Orlogsmænd, der skyder fra Beddingen ud i de brede Bølger, men da vil visselig ogsaa det Navn, som staaer at bese paa Skibets Stavn, minde om en Stordaad, der aldrig vil glemmes, saa længe der slaaer et dansk Hjerter.

Thi IVER HUITFELDT er Skibet kaldet, og stoltere Navn findes ikke blandt danske Søkrigere i den lange, stolte Række ligefra Bisp Absalon til den graanende Helt fra Helgoland. Men naar dette Navn er valgt, og Ds. Majestæt har bifaldet det, da er dette vist nok ikke nogen Tilfældighed; men det tør vel troes, at der ved Valget af Navnet IVER HUITFELDT ikke alene skulde antydes Erindringen om en Heltedaad, der søger sin Lige i Verden, og som i vor egenkiærlige og selvsyge Tid lyser ned glødende Flammeskrift, men ogsaa Haabet om, at naar dette Navn paany fik Liv i den danske Marine, da skulde med det Samme Huitfeldts Aand raade ombord i vore Orlogsmænd, den Aand, som hiin Octoberdag

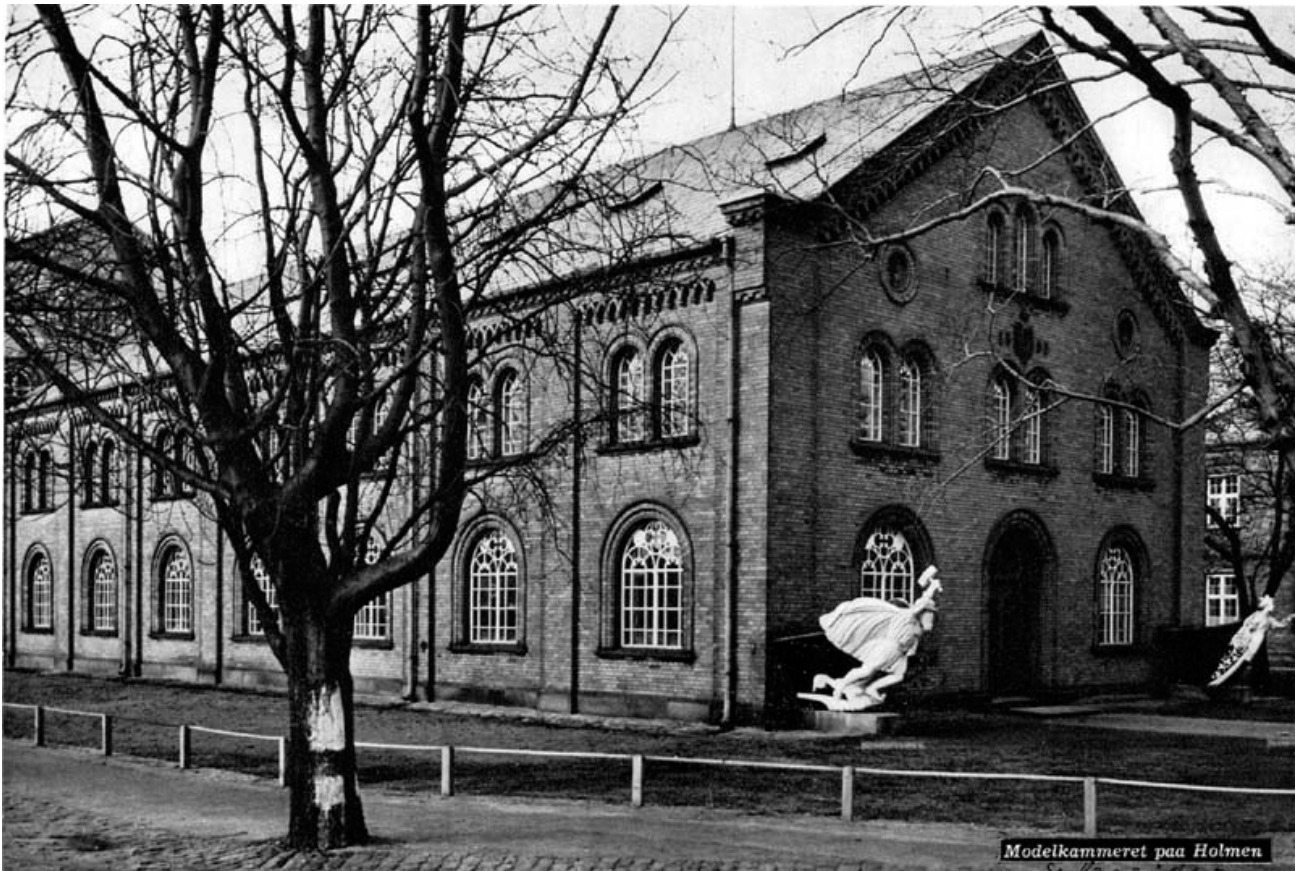
1710 valgte at døe Flammedøden med Ære fremfor at leve Livet med Vanære. Thi hvor Iver Huitfeldt slaaes, der seirer man eller dør, men man flygter ikke.

Saa knytte vore bedste Ønsker sig til dette stolte Skib, der vil blive eet nyt og vægtigt Led i Kjæden af det Pandserværn, som vort Fædreland har stillet til sit Forsvar, Gud give Lykke paa Reisen! Ja, Herre, til Dig løfte vi vore Hjerter i denne Stund, thi uden Dig kunne vi slet intet gjøre. Du holder de store Vande som en Draabe i Din hule Hand, og for Dig er det mægtigste Menneskeværk som et Fnug for Stormen. Vi bede, beskyærme dette Skib, hvorhen det stævner, og lad Din gode Aand, herske inden dets Borde. Lad det i Fredens Dage vise det gamle Dannebrog med Ære og Hæder, og, om de Dage komme, da dets Kanoner skulle tordne og dets stærke Pandser staae sin Prøve, da lad Aanden fra Huitfeldts Dage blusse op i Besætningens, ja, i alle danske Sømænds Hjerter og minde dem om, at den, som kjæmper med Gud for Ære og Ret, kun kan gaae freidig i Døden for Konge og Fædreland. Og hold Du ogsaa Din Haand over vort gamle elskede Danmark. Ogsaa det er jo som Skibet, der svømmer paa Bølgerne. Lad ogsaa Enighedens og Lydighedens Aand raade og hjælpe os til aldrig at glemme, at saa langt Danmark naaer og danske Hjerter slaae, der veier Korsbanneret for at minde os ikke alene orm, at med Korset kom Fred og Frelse til Jord, men ogsaa om, at hvor der stævnes frem under dette Tegn, der maa Mørkets Fyrste og de onde Aander flye!" Taleren sluttete med en varm Bøn for Konge og Fædreland.

Hs. Majestæt gav derpaa Ordre til at sætte Skibet i Vandet, og under en stemningsfuld Ro bleve de sidste kortvarige Foranstaltninger truffet til Afløbningen. Omtrent Kl. 11½ gled Skibet let og gracieust i Vandet under Salut paa ni Skud fra Batteriet "Sixtus", og de Tilstedeværendes begeistrede Hurraraab. Et "Leve Iver Huitfeldt!" besvaredes kraftigt, og snart laae det store Skib, hvis Skruer løb rundt, da de kom i Vandet, stille, stoppet af svære Trosser.

Panderskibet Iver Huitfeldt som det så ud efter endt udrustning. (Orlogsmuseet)

Modelkammeret på Holmen. (Orlogsmuseet)

En stor Mængde Mennesker begav sig nu hen til Beddingen, der røg at den stærke Friction, og flere Timer efter Afløbningen blev en stor Deel af Publicum tilbage for at bese Holmen og dets Modelkammer og Arsenal, som ved denne Lejlighed stode aabne. Kort efter Afløbningen forlod den kongelige Familie Orlogsværftet under kongesalut fra "Sixtus". Et af Chefen for Orlogsværftet udbragt Leve for Hs. Majestæt besvaredes med kraftige Hurraraab af de Tilstedeværende, ligesom den kongelige Familie hilstes med levende Hurraraab, da Kongechaluppen roede forbi flere af de i Flaadeleiet liggende Pandserskibe, hvorfra mange Mennesker iagttog Afløbningen. Overalt herskede den største Ro og Orden, ligesom Dagens Program fulgtes med al ønskelig Høiagtighed."

(Derefter følger en beskrivelse af skibet; og det oplyses, at skibets byggesum vil andrage ca. 3½ Mio. Kroner, heraf falder ca. 800.000 kr. paa maskinerne og omtrent en halv mill. paa artilleriet.)

Krydseren VALKYRIEN den 8 September 1888

Berl. Tid. Fredag Aften den 7. September 1888:

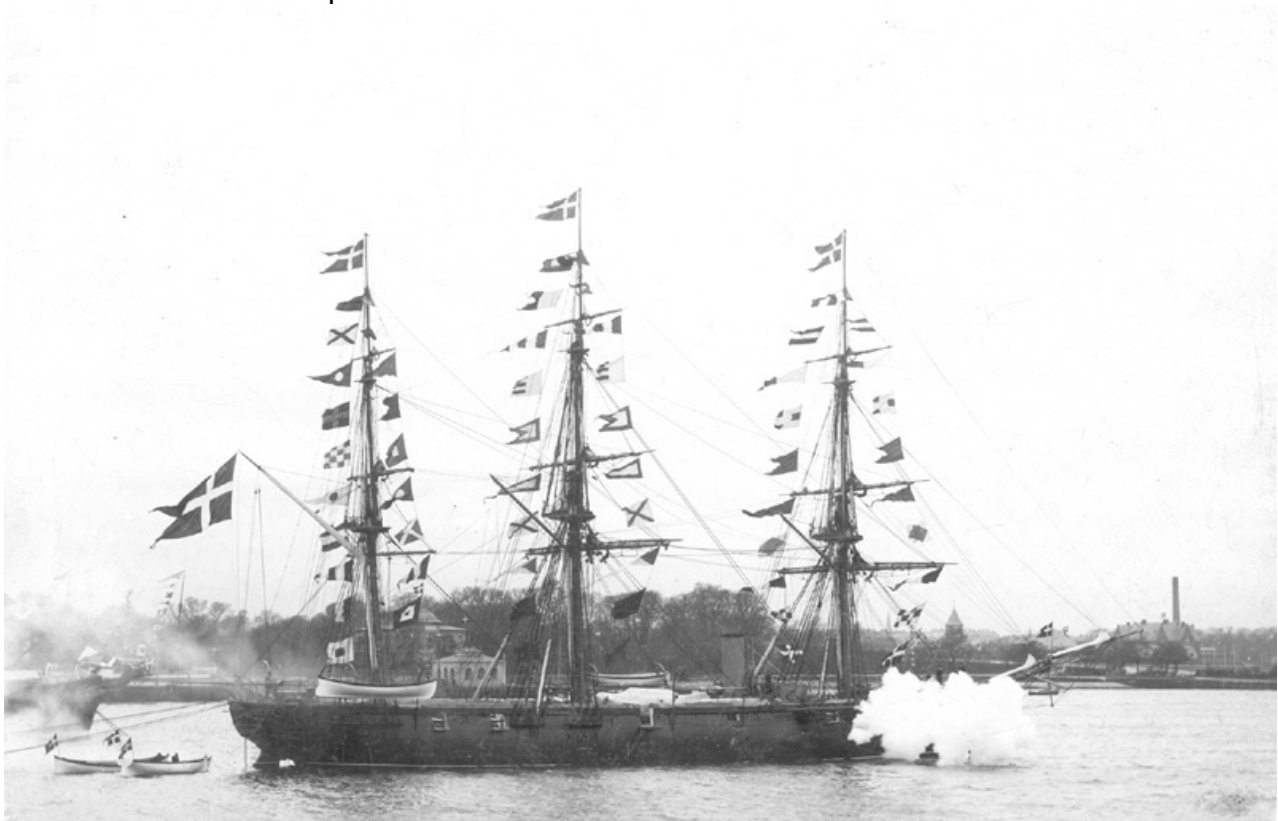
" Søværnet. Hs. Maj. Kongen har under 30te f.m. allerhøist resolveret, at Krydsercorvetten VALKYRIEN sættes i Vandet i Allerhøistsammes Nærværelse Løverdagen den 8de denne Maaned Kl.11 Formiddag."

Krydsercorvetten VALKYRIENs Afløbning

Berl. Tid. Løverdag Aften den 8 September 1888.

"I Formiddags fandt Corvetten VALKYRIENs Afløbning Sted paa Orlogsværftet i Nærværelse af Ds. Maj. Kongen og Dronningen samt den øvrige kongelige Familie under stor Høitidelighed og i Overværelse af et meget talrigt Publicum.

Kl.11 forkyndte Kongesalutten fru Batteriet "Sixtus" samt fra den paa Rheden liggende Øvelseseskadre under Viceadmiral Meldahls Commando, at de kongelige Herskaber vare gaaede ombord i Kongechaluppen, der styredes af den fungerende Jagtcapitain, Commandeur Koch. Da kongechaluppen, der førte dansk og græsk Kongeflag, roede ind i Flaadens Leie Mandede det flagsmykkede Vagtskib SJÆLLAND Ræer - øvelseseskadren var ogsaa flagsmykket - og hilste Herskaberne med livlige Hurraraab, der istemtes af de i enkelte af Flaadens Skibe samt paa Holmen samlede Publicus.

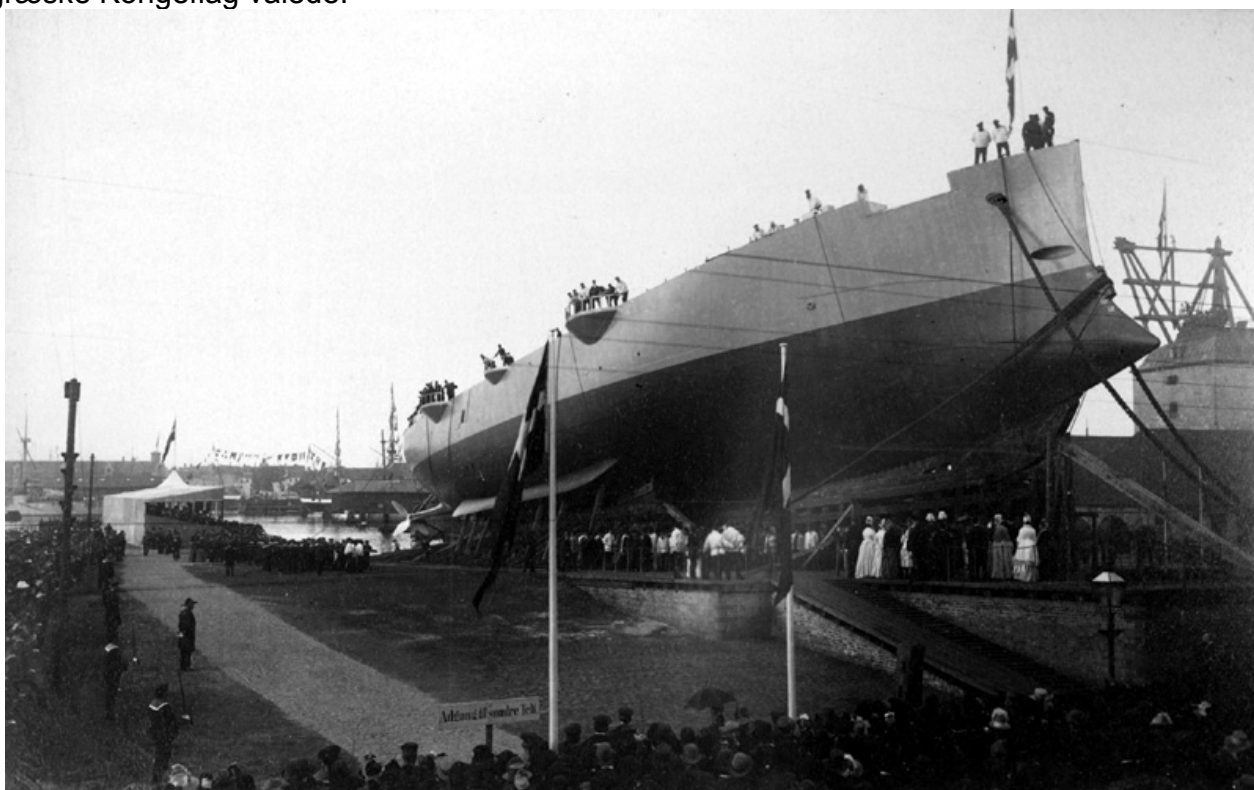

Et flagsmykket orlogsskib Dagmar affyrer salut. (Orlogsmuseet)

Ved Landingsbroen ved Beddingen modtoges Ds. Maj. Kongen og Dronningen og Kong Georg af Grækenland, Ds. Kgl. Højheder Kronprindsen, Kronprindsessen med Børn, Prinds Valdemar, Prinds Georg af Grækenland og Ds. H. Prinds Hans, Enkeprindsessen af Anhalt-Dessau med Datter af Værftschefen, Contreadmiral Braag, i Spidsen for Værftets Autoriteter.

Ved Landgangsstedet paraderede Søofficersskolen, medens en Æresvagt af Marinesoldater med Musikcorps, under Kommando af Kaptain Skibsted, paraderede paa Quaien. Søofficerscorpset med Flere havde Plads her. Blandt de tilstedeværende Notabiliteter saaes Ds. Excellencer Udenrigsminister Baron Rosenørn-Lohn, Marineminister Ravn og Krigsminister Bahnson, flere Medlemmer af Corps diplomatique, Hs. Exc. den kommanderende General, Generallieutnant Kauffmann og mange højere Landofficerer, Kjøbenhavns Overpræsident, kmhr. Benzon, Hovedstadens højere civile Autoriteter o.m.Fl.

Ds. Majestæter og de øvrige kongelige Herskaber ledsagedes af Hs. Exc. Marineministeren, Værftschefen og Værftets andre Embedsmænd gik derpaa rundt over det paa Beddingen staende skib, hvorefter de begave sig til det smagfuldt smykkede kongetelt, der var oprejst paa Quaien paa Beddingens sydlige Side, paa hvilket det danske og det græske Kongeflag vaiede.

Valkyrien på stablen på Orlogsværftet. (Orlogsmuseet).

Holmen Provst, Dr. Skat Rørdam holdt derpaa en kort tale og Bøn. Idet han i faa Ord mindedes den danske Sømagts Stilling i tidligere Tider, udtalte han Ønsket om, at dette Skib, der var bygget til Beskyttelse af Freden, maatte værdigt udfylde sin Plads i Flaaden. Og ligesom Skibets Navn mindede om henfarne Tidets Tapperhed og Dødsforagt, hvor det gjaldt

Danmarks Ære og Lykke, udtalte han Ønsket om, at det og dets Besætning i alvorlige Øieblikke vilde vise sig hiint Navn værdige. Han sluttede med at nedbede Himlens Velsignelse over Kongehuset og Fædrelandet.

Afløbningen tog nu efter Hs. Majestæt Kongens Ordre sin Begyndelse. Støtterne sloges bort fra Skibets Sider og kort derpaa sattes det store Skib under Salut fra Batteriet Sixtus og Øvelseseskadren samt under den tilstedeværende Menneskemasses Hurraraab og Svingen Med Hattene sig i Bevægelse, idet mægtige Røgmasser stege op fra Beddingen. Da Skibets Skruer rørte Vandet løb disse rundt, og kort derpaa standsedes VALKYRIEN, der laa let og gracieust paa Vandet, i sin første Fart af de mægtige Kabeltoug.

Kort efter Afløbningen forlod Majestæterne og den kongelige Familie Værftet i Kongechaluppen under Salut fra Batteriet og Øvelseseskadren. Da Kongechaluppen roede bort, hilstes Kongefamilien med kraftige Hurraraab fra Publicum i Skibene og paa Land.

De i Havnen og paa Rheden liggende Skibe, hvoriblandt Læringseskibet GEORG STAGE, flagede i Anledning af afløbningen. Mellem Byen og Værftet herskede den livligste Færgefart; særlig fra Kvæsthusbroen fandt den livligste Trafik Sted til Værftet af Orlogs- og Privatfartøier, Dampbaade og Robaade.

Fra Værftets Side var der i Anledning truffet forskellige Foranstaltninger. Paa begge Sider af Bedningen var der saaledes opført store Telte til Brug for de særligt Indbudne og forskellige Andre ogsaa decorative Foranstaltninger vare truffne. Under Afløbningshøjtideligheden herskede den største Ro og Orden, og et Par Timer efter bølgede endnu en betydelig Menneskemasse paa Værftet, hvor der i Anledning af Dagens Højtidelighed var givet Publicum Adgang til forskellige af Værftets Localiteter."

(Derefter oplyses, af en model af VALKYRIEN var udstillet på Holmen samt en nærmere beskrivelse af krydseren med oplysninger bl.a. af bekostningen, ca. 3 mill. kr.)

Orlogsværftet model af Valkyrien. Findes i dag på Orlogsmuseet. (Orlogsmuseet)

Krydseren HEKLA den 28. November 1890

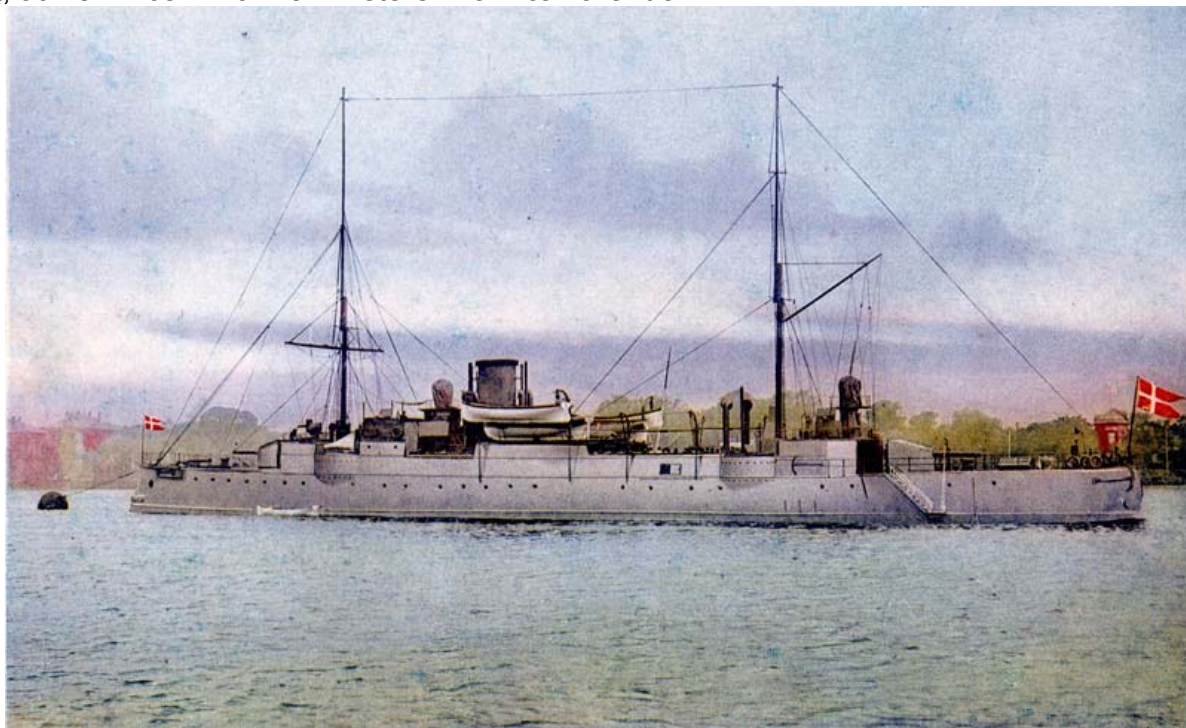
Berl. Tid. Løverdag Morgen den 29 November 1890:

"Krydseren HEKLAs Afløbning fandt Sted igaar Eftermiddags Kl. 2 i en stærk Sneestorm, der særlig paa det for Vinden stærkt udsatte Orlogsværft var heelt forrygende. Afløbningen overværedes af Hs. Excell. Marineministeren og en talrig Deel af Flaadens Officerscorps.

Ved Beddingen, paa den Styrbords Side af Krydseren, paraderede Skibbygnings- og Maskinskolens Elever. Præcis Kl. 2 heistes Flaget paa HEKLA, og afløbningen tog sin Begyndelse. Støtterne blev slaaede fra, der blev trukket en halv Snees Omgange i Spillet og efter nogle Slag paa Ramslagene, gled Skibet langsomt af Beddingen, medens Musikken spillede og Hurraraab rungede fra Forsamlingen. Et Øieblik efter dukkede det nye Krigsskib i Vandet, medens Søen skummede op over dets Boug. Skibet fortøiedes ved Strømpælene i Flaadens Leie og de forsamlede Tilskuere skiltes derpaa."

Berl. Til. Løverdag Aften den 29 November 1890

"Krydseren HEKLAs Afløbning fandt, som meddelt, Sted fra Orlogsværftet igaar. Værftschefen, Contreadmiral Braag og de til Værftet hørende Officerer og Embedsmand vare tilstede, hvorimod det beroer pas en Misforstaaelse, naar vi i vort Morgennummer have meddelt, at Hs. Excell. Marineministeren var nærvarende."

Farvelagt postkort med motiv visende krydseren Hekla. (Orlogsmuseet)

Krydseren GEJSER, den 5. Juli 1892

Berl. Tid. Mandag Morgen den 4 Juli 1892:

"Søværnet: Hans Majestæt Kongen har allerhøist resolveret som følger: Under 1ste d. M. Krydseren GEISER sættes i Vandet i Allerhøistsammes Nærværelse Tirsdagen den 5te d.M. Kl. 11 Formiddag."

Berl. Tid. Tirsdag Aften den 5 Juli 1892

"Krydseren GEISER er i Formiddags løbet af Stabelen i Overværelse af Kongefamilien med deres høie Gjæster. Blandt de Tilstedeværende bemærkedes Hs. Excell. Marineministeren, Corps diplomatique, flere høiere Land- og Søofficerer med Damer m.fl. Yderst paa den søndre Side af Afløbningsstedet var reist et Telt for de høie kongelige og keiserlige Herskaber, nærmere GEISER ligeledes paa søndre Side var Gardens Musikcorps placeret.

Præcis Kl.11 ankom, under Salut fra "Sixtus" i en Chalup fra Toldboden, Hans Majestæt Kongen, der bar Admiralsuniform, Ds. kgl. H. Kronprindsen og Prinds Valdemar, samt Ds. H. Prindserne Wilhelm og Hans, kort efter ankom Hds. Maj. Dronningen, Ds. Maj. Kejseren, der bar Garderuniform og Kejserinden. Ds. Keisl. H. Storfyrstinde Kenia og Storfyrst Michael, Ds. kgl. H. Kronprindsessen og Prindsesse Louise. Ved Landstigningen modtoges de høie Herskaber af Værftschefen, Commandeur Bruun. Fra Landgangsbroen begav disse sig op til Teltet, paa hvilket det danske Kongeflag og russiske Keiserflag vaiede. Efter venlig at have hilst paa de tilstedeværende Notabiliteter, gik de høie Herskaber hen for at besee GEISER, forrest Ds. Maj. Dronningen og Kejserinden, derpaa Ds. Maj. Kongen og Keiseren. Da dette var forbi, begav de sig tilbage til Teltet.

Efter en Tale af Holmens Provst, Dr. Skat Rørdam, blev der givet Ordre til at sætte Spillene igang og faa Minutter efter, Kl. 11.40 gled GEISER med Dannebrog paa For- og Agterstavnen majestætisk ned i Vandet under Kongesalut og Hurraraab, og medens Gardens Musikcorps intonerede "Vift stolt paa Codans Bølge". Kl. 11 3/4 forlod alle de høie Herskaber Orlogsværftet og gik ombord i "Polarstjernen", hvor Dejeuneren indtoges.

Det smukke Veir havde lokket mange Tilskuere ud paa Orlogsværftet for at see

Afløbningen, saavel Damer som Herrer; især var HEIMDAL, der for Tiden staaer paa Bedding, tæt besat med Tilskuere. Alle paa Rheden liggende Skibe vare smukt pyntede med Flag."

(Derefter følger en beskrivelse af krydseren.)

De tre krydsere, Hekla, Gejser og Heimdal var stort set identiske. Her ses Gejser opankret lige uden for Flådens leje. (Orlogsmuseet)

Krydseren HEIMDAL den 30. August 1894

Berl. Tid. Tirsdag aften den 25. August 1894:

"Søværnet Hans Majestæt Kongen har allerhøiest bestemt, at Krydseren HEIMDAL sættes i Vandet i allerhøiestsammes Nærværelse Torsdagen den 30te d.M. Kl. 11 Formiddag. "

Berl. Tid. Torsdag Aften den 30. August 1894:

"Krydseren HEIMDALs Afløbning. I Formiddags sættes Krydseren HEIMDAL i Vandet i Hans Majestæt Kongens og den øvrige Kongelige Families Nærværelse. Høitideligheden overværedes desuden af en stor Deel indbudne Notabiliteter, ligesom der som sædvanlig ved saadanne Leiligheder, var givet det store Publicum Adgang til at overvære Afløbningen.

I Tiden mellem Kl. 10 og 11 strømmede folk af alle Samfundsklasser, som ønskede at see det nye Skib løbe af Stabelen, skareviis ud til Værftet. Hovedmængden af Mennesker kom landværts over Christianshavn, men Mange kom dog ogsaa med Baade fra forskellige Afgangssteder ved Havnen. Paa den nordre Side af Beddingen, hvor HEIMDAL stod, laa en Række Pandserskibe med GORM forrest, og til disse Skibe var der givet Publicum Adgang; de vare derfor tæt besatte med Mennesker, hvad der bidrog Sit til at give Festen et livligt og malerisk Præg. Iøvrigt vare saagodtsom alle de i Havnen liggende Orlogsmænd rigt flagbehængte.

Paa hver Side af Beddingen var der reist et langt Telt for særligt Indbudne, og i det søndre af disse Telte bemærkedes de forskellige indbudne Notabiliteter. Her saaes saaledes Ds. Excell. Conseilspræsidenten, Marineministeren, Cultusministeren og Indenrigsministeren, Thingenes Formand, Høisteretsadvocat Liebe og Hr. Høgsbro, den russiske, den østerigske og den tyske Gesandt, den russiske og den franske Militairattaché, andre Medlemmer af Corps diplomatique, flere herværende Generaler og admiraler - samt mange høiere Officerer, Departementscheferne Asmussen, Jonquieres, Generaldirecteur Nørgaard, Generalpostdirecteur Svendsen, Universitetets Rector, Professor Reiss, Politidirecteuren, Justitiarius Fleischer og mange andre høiere civile Embedsmænd, Folketingsmændene Har. Holm og Claus Berentsen og Brygger Carl Jacobsen m.Fl. Fremdeles vare mange af ovennævnte Notabiliteters Damer tilstede. For den vestre Ende at Teltet var der reist en Pavillon for de Kongelige Herskaber, og tæt herved befandt sig Gardens Musikcorps, der spillede en Række nationale Melodier.

Kl. 11 og 20 Min. forkyndte Kongesalut fra Batteriet "Sixtus", at Kongechaluppen, der havde taget de Kongelige Herskaber ombord ved Kvæsthuisbroen, var ankommen til Orlogsværftet, og ved Landgangsbroen modtoges de Kongelige her af Hs. Excell, Marineministeren, Værftschefen, Admiral Bruun, samt en talrig Skare af Officerer i Flaaden. De Kongelige Herskaber indtraadte kort efter i Pavillonen. Forrest gik Hans Majestæt Kongen, derefter fulgte Hans Majestæt Kong Georg, Deres kongelige Høiheder Kronprindsen, Hertugen af Cumberland, Prindserne Christian, Georg og Harald samt Hans Høihed Prinds Hans. Derefter fulgte Hendes Majestæt Dronningen og Deres Kongelige Høiheder Kronprindsessen,

Hertuginde af Cumberland, Prindsesserne Louise, Thyra og Ingeborg samt flere af Hertugen af Cumberlands Børn. Herskaberne vare ledsagede af et talrigt Følge.

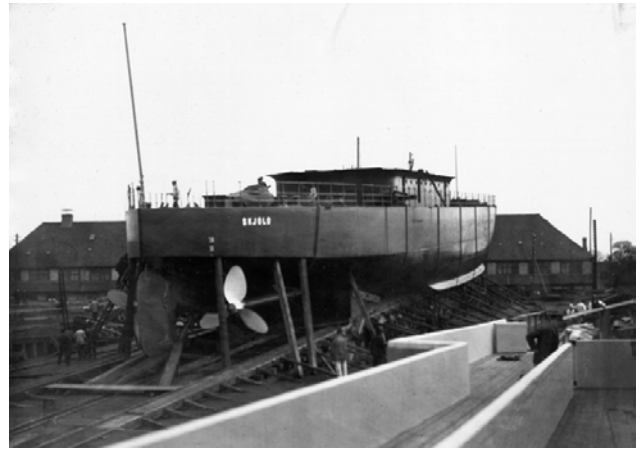
Noget efter Ankomsten gik Herskaberne i den ovenangivne Orden op paa Beddingen og rundt om Skibet. Umiddelbart efter Hans Majestæt Kongen gik Marineministeren og Værftschefen. Deres Majestæter Kongen og Kong Georg vare iførte Generalsuniform. Efter at de Kongelige Herskaber vare vendte tilbage til Pavillonen, fremtraadte Præst ved Holmens Kirke, Pastor Joh. Petersen og talte med høi og tydelig Røst: "Dette Skib vilde blive et Lod i den Kæde, som tjente til Værn om Fædrelandet, om det Dyrebareste, det rummede. Der havde været en Tid, hvor en vis Poesi eller Romantik havde omgivet Sømanden, - men den Tid var nu svunden. Skønheden havde maattet vige Pladsen for Kraften, Romantikken for Hensigtsmæssigheden. Vi levede nu i Jernets Tid, af Jern vare Orlogsmændene byggede. De saae derfor kolde ud, lignede noget "den grimme Ælling". Men dog var det nogle prægtige og stærke Skibe, som skjære gennem Søen trods hine gamle Orlogsmænd, og indenfor dets Borde rummedes saare meget af det menneskelige Snilles Opfindelser i Nutiden. Med denne Jernkrydser forstærkedes Gjærdet om vort Fædreland og Alt, hvad det rummede af Dyrebart for os. HEIMDAL havde Kongen budt, at den skulde hedde og dette Navn var et godt Varsel. Heimdal var jo den aarvaagne Gud, som stod paa Vagt for Guderne, og som ingen Søvn behøvede. Men tillige mindedes vi ved dette Navn om den gamle Orlogsmænd, som havde rummet saa mange af Marinens Befalingsmænd i deres unge Dage. En af dem var Kong Georg af Grækenland, og de mindedes med Tak, hvad de havde lært i det gamle Cadetskib.

Nu skulde det ny HEIMDAL glide ud i Søen ledsaget af det danske Folks bedste Ønsker. Maatte det bestandig indenfor sine stærke Borde rumme en Besætning, hvor Troskab imod Gud og Troskab imod Kongen raadede.

Gud den Almægtige være med dette stærke Skib! Han bevare og velsigne os Alle, vort Fædreland, Kongen og Dronningen og alle Kongehusets Børn i det Nære og i det Fjerne!

Efter at Taleren havde sluttet, foretoges de sidste nødvendige Forberedelser til Afløbningen. Støtterne sloges fra, og Kl. 11.40 løb Skibet under rungende Hurraraab fra alle Sider let og sikkert ned ad Beddingen og ud i Havnen.

Høitideligheden var dermed tilende, og umiddelbart derefter forlod de kongelige Herskaber under Salut fra "Sixtus" Orlogsværftet for i Kongechaluppen at vende tilbage til Kvæsthussbroen."

Den 8. maj 1896 blev panserbatteriet Skjold sat i vandet på Orlogsværftet. (Marinens Bibliotek).

Panserskibet HERLUF TROLLE, den 2. September 1899

Berl. Tid. Lørdag Morgen den 2. September 1899:

Annonce:

"Panserskibet Herluf Trolles Afløbning finder Sted paa Orlogsværftet Lørdagen den 2. September d. A. Kl. 11 Formiddag.

Publicum har i den Anledning Adgang til Værftet fra Kl. 10. For Kjørende og Gaaende er indpassagen ad Værftsbroen (Prinsessegaden, Christianshavn). Private Fartøier og Færger maa kun lægge til ved Slæbestedet paa Dokøens Vestside.

Orlogsværftets Sekretariats- og Kommandokontor, den 31te August 1899."

Berl. Aften Lørdag den 2. September 1899:

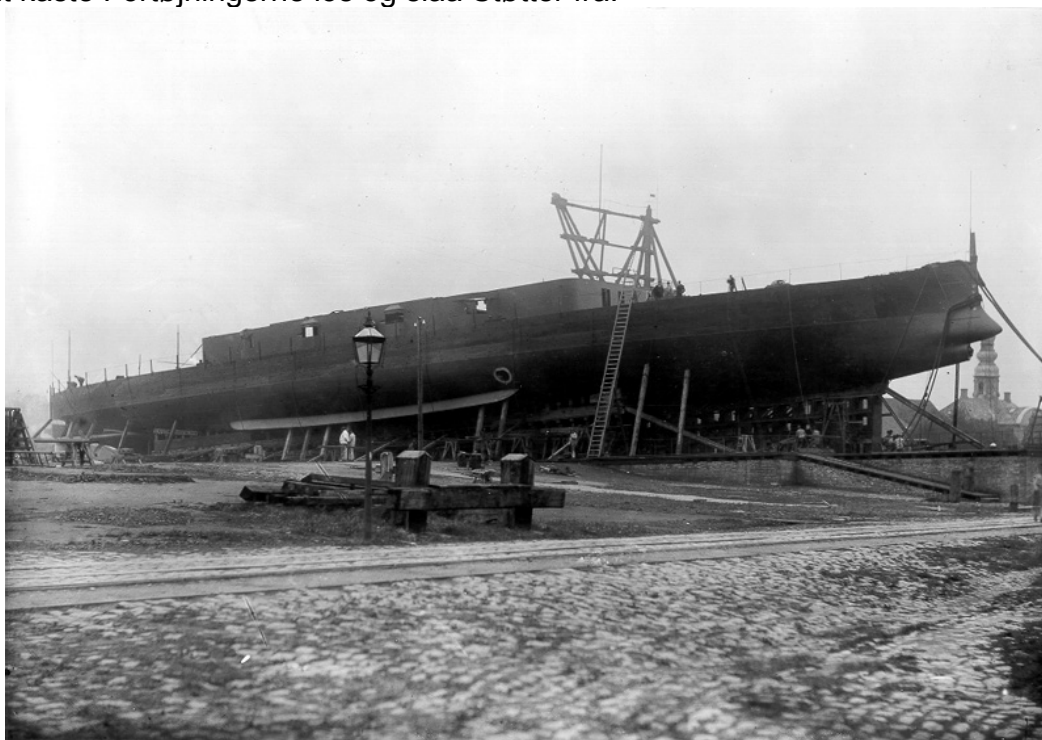
"Panserskibet HERLUF TROLLEs Afløbning.

Det var i Hundred- Tusindviis, at Folk i Formiddags begav sig til Toldboden eller Kvæsthusbroen for herfra at færges over til Orlogsværftet, hvor det store nye Panserskib HERLUF TROLLE Kl. 11 skulde løbe af Stabelen. Maaske stod de sig bedst, der valgte Toldboden. Der var ganske vist rigelig Trængsels naar man skulde ned i de store Baades der roedes af Matroser fra "Sjælland", og i hvis Bagstavn en Baadsmand stod ved Rorpinden, men til Gjengæld var det Syn, Havn og Rhed frembød, overordentlig smukt.

Over den stille Sø faldt spillende Sollys. Ind gennem Havnen, hvor tæt ved Bommen Vagtskibet SJÆLLAND og Kongedamperen DANNEBROG laa med Flag fra Dæk til Masteknap, øinede man Flag ved Flag over de forskellige Rhederiers Skibe, og vendte man sig udefter, mod Rheden, laa de danske og fremmede Orlogsmænd med deres hvide eller sorte Skrog klædte i stiveste Festskrud med Flag løbende ned over Rigningen. Og hertil kom det Liv, der herskede overalt, de Tusinder af Tilstrømmende Mennesker, Raadene, der gled ud og ind, Dampchalupper med fremmede Søofficerer ombord, Myldret og Trængslen, saavel i Land som paa Vandet.

Der var saa smukt igaar paa Københavns Rhed, at man vel har Lov engang til at minde om denne Skjønhed, saaledes som den viser sig en Sommerdag under en solblank

Himmel. Over den lange Bro, der fra Bommen fører hen til Orlogsværftet, gik en uafbrudt Strøm af Folk, der ønskede at overvære Afløbningen. Man var tidligt paa Færde, og endda kneb det med at skaffe sig Plads tiltrods for, at der var bygget Estrader, og de omliggende Skibe vare stillede til Disposition. Et Hav af Hoveder omgav Beddingen, hvor det mægtige, rødt og sortmalede Skrog hvilede i sine Fortøjningers inden det skulde glide ud i det Element, der bliver dets fremtidige Hjem. Matroser i hvide Trøjer stod opstillede langs Rælingen, bag dem saaes Befalingsmænd og nogle af de Haandværkere, der havde været beskjæftigede med Skibets Bygning, og til begge Skibets Sider stod paa Beddingen Matroser opstillede, rede til at kaste Fortøjningerne los og slaa Støtter fra.

Herluf Trolle på beddingen. (Marinens Bibliotek).

Paa den saakaldte søndre Teltplads, hvorfra Hs. Maj. Kongen og de andre Herskaber agtede at overvære Afløbningen, havde man opført et Telt i hvid Dug med røde Forhæng til Afbenyttelse for Herskaberne. Foran det vajede paa høje Stænger det russiske, det græske, det engelske og det italienske Flag. Ved Siden af det var opført et større Telt med Dannebrog's Farver paa Loft og Sider. Her var hver Plads optaget af en meget stor Mængde lysklædte Damer.

Ikke mindre festligt var Synet paa den aabne Plads nedenfor Teltet. Her samledes galaklædte Herrer, særlig Officerer af de forskellige Vaabenarter i fuld Puds, højerestaaende Embedsmænd og Gesandtskabsmedlemmer i deres mangeartede Uniformer. Blandt de Tilstedeværende saaes Deres Excellencer Konseilspræsident Hørring, Marine- og Udenrigsminister Ravn, Krigsminister Schnack og Indenrigsminister Bramsen. Hs. Excell. Generalløjtnant Bahnson, Landstingets Formand, Professor Matzen, Rector Magnificus, Professor Refise, flere af Thingets Medlemmer samt hele den store Skare af udenlandske

Diplomater, alt i alt en lige stor og glimrende Forsamling. Til den kom endnu højerestaaende Officerer fra de paa Rheden liggende fremmede Krigsskibe. En talrig Skare russiske Officerer havde taget Opstilling ved Kongeteltet, ligefor Landgangsbroen. Ved selve denne stod opstillet en afdeling Marinere.

Til alle Sider, hvorhen man saa, vajede der Flag, danske og fremmede, som Ramme om den mægtige Forsamling og Skibet paa Beddingen, Festlighedernes egentlige Midtpunkt.

Lidt før Kl. 11 tog en dundrende Kanonsalut sin Begyndelse. Der salutedes fra Batteriet "Sixtus" og fra samtlige paa Rheden liggende Orlogsmænd. Glimt fulgte efter Glimt, og tætte hvide Røgskyer drev i den stille Luft langsomt hen over Vandfladen.

Signalet var hermed givet til Herskabernes ankomst. Samtidig saa man Besætningen paa Kongedamperen DANNEBROG tage Opstilling over Hjulkassen. Vagtskibet SJÆLLANDs Besætning mandede Ræer, og Besætningerne pas de fremmede Skibe tog Opstilling langs Rælingen, imens Kongechaluppen sejlede forbi. Ærbødigt hilste af den store forsamling steg Herskaberne iland paa Orlogsværftet.

Foruden Hs. Maj. Kongen ankom Hs. Maj. Kong Georg af Grækenland, Ds. Kgl. H. Kronprinsen, Kronprinsessen, Prinsessen af Wales, Prins Christian, Prinsesse Alexandrine, Prins Valdemar, Prinsesse Marie, Prinsesse Louise af Schaumburg-Lippe, Prinsesse Thyra, Prinsesse Victoria af England, Prins Nikolaus af Grækenland og Hs. H. Prins Hans med Følge. Hs. Maj. Kongen var iført dansk Admiralsuniform. Samtlige de andre Kongelige Herrer vare ligeledes uniformsklædte.

Værftschefen, Kontreadmiral Bruun, ledsagede kort efter Ankomsten Hs. Maj. Kongen og de andre Kongelige Herrer over en tæppebelagt Bro ned til Beddingen, hvor Herskaberne begav sig rundt omkring Skibet.

Et Musikkorps, der var opstillet bag Teltet paa den søndre Plads, havde hilst Herskabernes Ankomst med "Kong Christian", som efterfulgtes af flere danske og fremmede Nationalmelodier.

Holmens Provst Sehepelern traadte derefter frem paa en lille Forhøjning udfor Kongeteltet og talte i følgende Ord:

I det verdenshistoriske Øjeblik, da den store Hedningeapostel Paulus stod paa Athens Areopagos, omgivet af al den Marmorpragt Oldtidens Kultur havde formaaet at fremstille og af al den Visdom, der var hin Kulturs herligste Blomst, da udtalte han de mindeværdige Ord: "Gud har gjort, at al Menneskes Slægt bor paa den ganske Jordens Kreds af eet Blod." Det var den mægtige Tanke om en Menneskeslægt af Brødre, denne Tanke, som var Hedenskabet fuldstændig fremmed, men som blev født med ham, der kom til Verden i Julenat, det var den, der her for første Gang blev udtalt paa Jorden med fuld klarhed i disse Ord. Og at denne Tanke aldrig kan dø, hvor Kristi Evangelium har slaaet Rod i Folkene, men atter og atter kommer frem paany og kræver sin Virkeliggørelse, derom ere vi jo blevne mindede med en allersidste Tids Begivenheder. Thi naar vi nu fornylig have set Kejsers Tillidsmænd forsamlede for at raadslaa om Krigens Begrænsning og om Formildelse af dens Trængsler, hvad betyder det da andet, end at Tanken om en Menneskeslægt af Brødre har vundet Magt i Folkenes Sind. Men til det Ord, jeg nævnede, føjer apostelen et andet, nemlig dette: "Og han har bestemt deres forordnede Tider og visse Grænser for deres Bolig." Og dernæst vil han sige, at en Menneskeslægt af Brødre ikke er en forskjelsløs Kasse, hvor alt flyder men i en ubestemmelig Blanding, i hvilken intet kan skjernes, mer at det er en Enhed, i hvilken Forskjellene have deres Ret, idet hvert Folk, har sine beskikkede Tider og sit Land, indenfor hvis Grænser det skal have sin Ejendommelighed og løse sine Opgaver og saaledes blive sit særlige Tilskud til den hele Menneskeslægts Liv. Saaleaas har Gud gjort det, siger Apostelen. Det er ikke sine egne menneskelige Tanker, han udtaler, men det er Guds Tanker, han forkynner. Gud vil ligesaa lidt, at Enheden skal glemmes over Forskjellen, som han vil, at Forskjellen skal glemmes over Enheden.

Men er det saaledes, da bliver der for ethvert Folk, ogsaa for vort Folk, noget at værne. Vi have et Fædreland at værne, givet os af Gud, som en hellig Arv, der skal gaa fra Slægt til Slægt. Vi have Traditioner at værne, der række op i en mere end tusindaarig Fortid. Vi have et Modersmaal at værne, paa hvilket vort dyreste aandelige Eje er kommet til os. Og vi have et Folkeliv at værne, som trods alle Nutidens Udviskningsforsøg endnu ikke har mistet sin Livskraft og sin Frodighed. Alle disse Skatte skulle værnes. Thi den, der synker ned i Omsorgen for Mad og Drikke og ikke længere gider kæmpe for sit aandelige Arvegods, han har allerede mistet det. Og det Folk, som derfor vilde opgive sin pligt og lægge Hænderne i Skjød, det vilde hermed give tilkjende at dets Tider vare forbi, og at dets Dødsdom var skreven.

Men Gud være lovet, vort Folk har ikke glemt sin Værnepligt, og det vil med Guds Hjælp heller ikke glemme den. Hver Gang et Skib som dette skyder ud i de Bølger, som i Fremtiden skulle bære det, da følges det paa sin Fart af det Løfte fra Folkets Hjerter: Vi ville

træde i Fædrenes Spor og værne om den Arv, som Gud har givet os, at vi ikke skulle blive et brustent, men et friskt og virksomt og levedygtigt Led i Menneskeslægts store Kæde. Og laa mig saa til Slutning minde om, at dette Skib skal bære Herluf Trolles ædle navn, dette navn, der endnu, efter halvfjerde Hundrede Aars Forløb lyser med Glans paa vor Histories Himmel.

Det var ham, som hin Pinsemorgen 1564, under Øland efter endt Gudstjeneste tiltalte sine Underbefalingsmænd saaledes:

"Vi have paakaldt Gud i Himmelen, at han skal give os Sejre. Lader os ikke være rædde for Fjendens Overmagt, thi Gud alene raader for vor Skjæbne. Lover mig alle at vise et uforsagt og tappert Mod for Konge og Fædreland. Og gaar saa til Eders Skibe, thi nu ville vi lette vort Anker i Guds Navn" Det var ham, som med Udsigterne til de Farer, han gik imøde; sagde: "Mister jeg mit Liv, jeg faar vel Liv igjen!" Og det var ham, som vidste hvad det vil sige, at Adel forpligter. Thi saaledes lød hans Ord: "Vide I, hvorfor vi hedde Herremænd, hvorfor vi bære Guldkjæde og have Jordegods, og ville være ypperligere end andre? Denne Ære have vi for at naar vor Konge og Herre, Land og Rige have det Behov; da skulle vi Rigets Fjender afværge og af al Formue beskjærme vort Fædrenerige, at vore Undersaatter maa dø i Fred og Rolighed!

Han og hans ædle Frue have i den Skole, der bærer Herluf Trolles Navn, rejst sig selv et Mindesmærke, der vil bære deres Ihukommelse fra Slægt til Slægt.

Men naar der nu i Dag gives ham et Mindesmærke, der, som det anstaar sig en Søhelt, skal flyde paa Havet, maatte da dette Skib mane alle dem, der her skulle tjene, til at følge Herluf Trolle efter i usminket Guds frygt, i mandig Tapperhed, i ubrødelig Troskab mod Konge og Fædreland.

Gud Velsigne og bevare Konge og Fædreland!

Da Talen var endt, gav Værftschef, Kontreadmiral Bruun, et Vink, og Arbejderne gav sig til at slaa Støtterne fra. Arbejdet tog kun et øjeblik, og medens alle blottede Hovederne under Fanfare og levende Hurraraab, gled HERLUF TROLLE ud i Vandet, der stod i skum frem over dets bov, medens Ild og Røg skød frem over Beddingen – en Afløbning saa flot og sikker som tænkes kan.

Et Minut efter laa det store, nye danske Orlogsskib lænket i Vandet ved svære Trosser.

En kort Byge var falden, men Solen skinnede atter varmt og klart, da Herskaberne, efterfulgte af de Tusinder af Tilskuere, forlod Orlogsværftet, mens Kanontordenen lød som Salut henover Kjøbenhavns Rhed.

Efter at Afløbningen havde fundet Sted, begav Hs. Maj. Kongen og de øvrige Herskaber, der havde overværet Festligheden, sig til Det gule Palæ i Amaliegade og dejeunerede hos Ds. Kgl. Højh. Prins Valdemar og Prinsesse Marie."

(Derefter følger en beskrivelse af panserskibet.)

Den 7. juni 1900 løb det lille inspektionsskib BESKYTTEREN af stablen på Orlogsværftet. En noget mindre begivenhed uden kongelig bevågenhed. (Orlogsmuseet og Marinens Bibliotek)

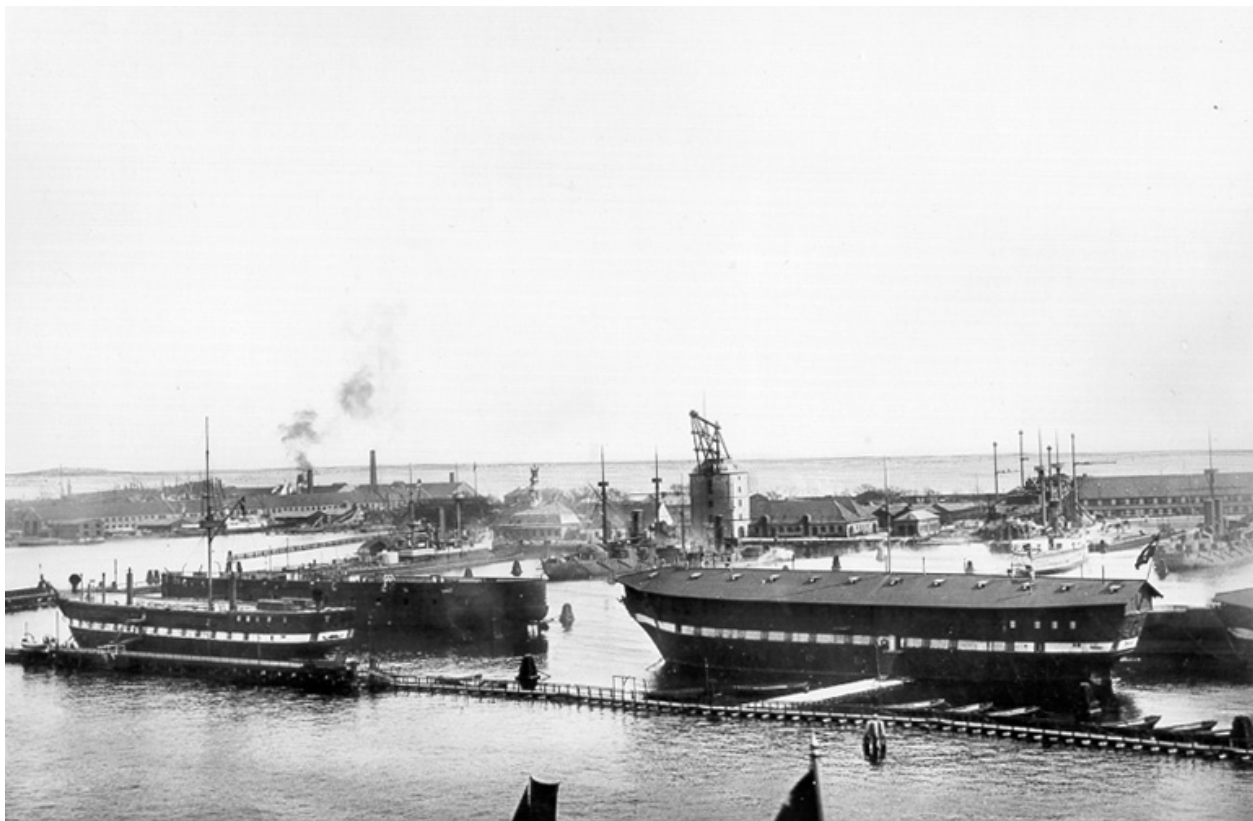
Panserskibet OLFERT FISCHER den 9. Mai 1903

Berl. Tid. Fredag Aften den 1. Mai 1903:

"OLFERT FISCHER - Lørdagen den 9de Mai, Aarsdagen for Kampen ved Helgoland, skal Panserskibet OLFERT FISCHER sættes i Vandet Kl. 11 om Formiddagen fra Orlogsværftet i Hans Majestæt Kongens Nærværelse."

(Derefter følger en beskrivelse af panserskibet.)

"Angaaende Publikums Adgang til Orlogsværftet paa Afløbningsdagen skulle vi henvise til omstaaende Bekendtgørelse fra Chefen for Orlogsværftet."

Udsigt over Flådens leje i 1902. På beddingen ses Olfert Fischer under bygning. (Marinens Bibliotek)

Bekendtgørelse

"Panserskibet "Olfert Fischer"s Afløbning finder Sted paa Orlogsværftet, Lørdagen den 9de Mai d.A. Kl. 11 Formiddag.

I anledning af Afløbningen gives der Publikum Adgang til Værftet fra Kl. 10 Form. For Kjørende og Gaaende er indpassagen ad Værftsbroen (Prinsessegaden, Christianshavn). Private Fartøjer og Færger maa kun lægge til ved Slæbestedet paa Dokøens Vestside.

Efter Afløbningen og indtil Kl. 2 Efterm. ville nogle af Flaadens nyere Skibe, flere af Orlogsværftets Værksteder samt Modelkammeret være Tilgjængelige for Publikum. Tæt ved Afløbningsstedet, nemlig ved Elefanten, er Panserskibet "Herluf Trolle" og Torpedobaaden "Makrelen" beliggende. Panserskibet vil være elektrisk oplyst om Læ og i begge Fartøjer vil der være sagkyndig Personale til Stede til Vejledning for de Besøgende. Paa Vejen fra Afløbningsstedet til Værftsbroen ville følgende Værksteder og Magasiner kunne beses, nemlig.

- Skibbygningsværkstedet
- Torpedomagasinet
- Torpedobaadsskur
- Maskinværkstedet
- Kjedelsmedien
- Modelkammeret og
- Arsenalet.

Tæt ved Slæbestedet paa Dokøens Vestside, hvorfra Overfærgning med private Fartøjer til Byen finder Sted, er Panserbatteriet "Skjold" beliggende. Panserbatteriet, som er elektrisk oplyst om Læ, er ligeledes tilgængeligt for Publicum.

Kl. 2 Efterm. vil de Besøgende have at forlade Værftet. Opmærksomheden henledes paa, at Tobaksrygning er forbudt paa Orlogsværftet.

Orlogsværftet, den 30 April 1903
Zachariae."

Udsigt over Nyholm i 1903. Bag GORM og ODIN anes Olfert Fischer på beddingen. (Marinens Bibliotek).

Samme Bekendtgørelse ses igen at være optaget i Berlingske Tidende Torsdag Morgen den 7 Maj 1903 og Lørdag Morgen den 9 Maj 1903.

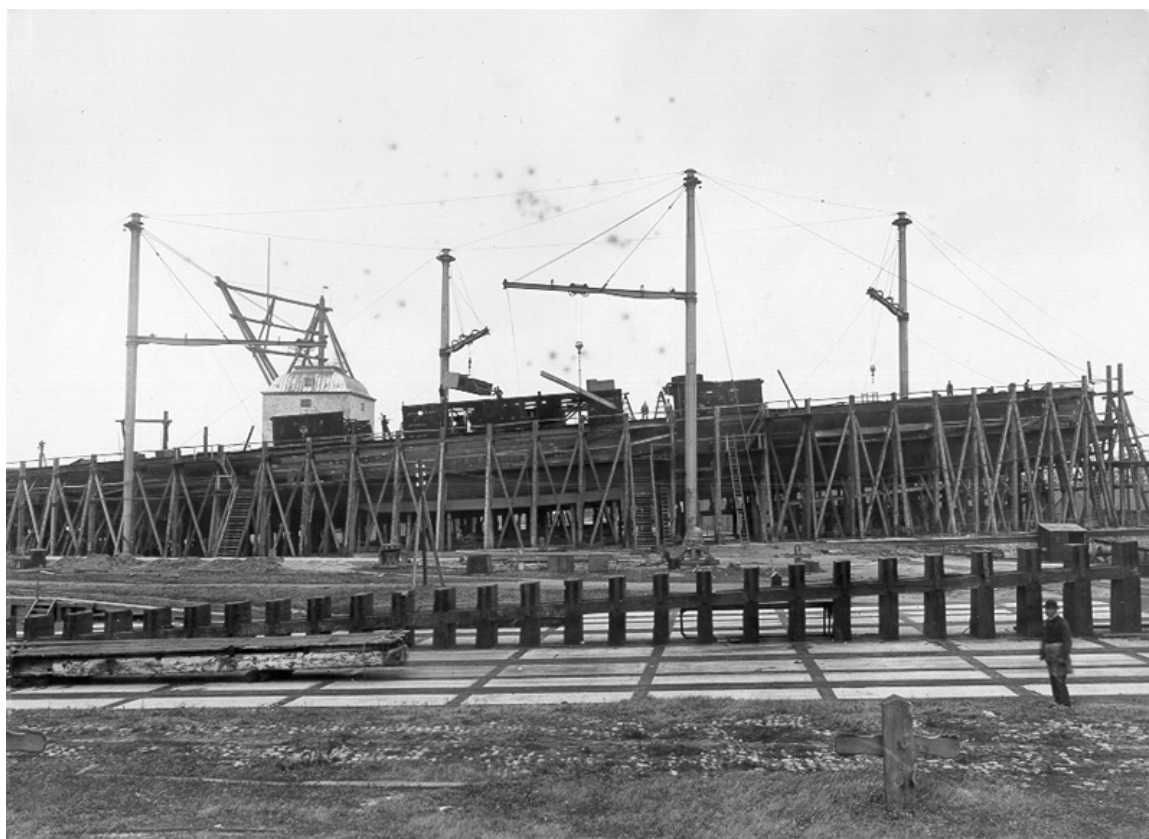
I 1ste Tillæg til Berl. Tid. Torsdag Morgen den 7. maj 1903 har Københavns Havneforvaltning ladet indrykke følgende Bekendtgørelse:

Ved Panserskibet "Olfert Fischer"s Afløbning den 9de Maj d.A. Kl. 11 Form., vil Overfarten til Orlogsværftet ske paa følgende Steder:

1. For Orlogsfartøjer: fra den nordre Stentrappe paa den nordre Toldbodsplads, fra Anlægsbroen paa den nordre Side af Toldbodbroen og fra Trappen paa den nordre Ende af Kvæsthusgadens Dampskibsbro.
2. For private Dampbaade: fra det sydlige, saakaldte svenske Slæbested paa nordre Toldbodplads.

3. For private Robaade fra Trappen for enden af Nyhavn, Charlottenborg Siden:
4. For de nummererede Færgebaade: fra deres respektive Anlægssteder. Det Bemærkes, at ifølge Bekjendtgørelse fra Ekvipagemesteren tillades det de private Damp- og Robaade samt de nummererede Færgebaade enten at lægge til i Trangraven eller at indpassere i Flaadens Leje gennem Hønseløbets - hvor de skulle tage Anlæg ved Slæbestedet paa Dokøens Vestside.

Ved Bommens Vagt maa ingen Færgebaade eller private Færgefartøjer lægge til.
Kjøbenhavns Havneforvaltning
den 5te Maj 1903.

Olfert Fischer under bygning i 1903. (Marinens Bibliotek).

Bert. Tid. Lørdag Aften den 9. Maj 1905:

"Panserskibet OLFERT FISCHERs Afløbning.

Idag, paa Helgolandsdagen, er det nybyggede Panserskib, OLFERT FISCHER løbet af Stabelen paa Orlogsværftet.

Som sædvanlig ved slige Lejligheder formede Afløbningen sig til en hel lille Fest. Ogsaa Helgolandsdagen bidrog nok sit til, at der vajede mange Flag i Hovedstaden, og at navnlig Havnens Skibe prangede med den smukkeste Flagdekoration. Overalt, hvorhen man saa i Havn og paa Rhed, mødte Øjet festsmykkede Skibe, og hertil kom, at der herskede et usædvanligt Liv i nærheden af Orlogsværftet hvor større og mindre Baade gled frem og

tilbage med festklædte Damer og Herrer ombord. Saavel Toldboden som ved Kvæsthusbroens Hoved laa allerede ved Titiden talrige mindre Orlogsfartøjer, der befordrede de særligt Indbudne over til Orlogsværftet.

Her havde en overordentlig stor Menneskemængde indfundet sig for at overvære Afløbningen. Som en sort Bræmme strakte den sig udenom Festpladsen, paa Skibe eller i Land, overalt hvor var muligt at opdrive en Plads.

Tæt udenfor den Bedding, paa hvilken OLFERT FISCHERS mægtige Skrog laa, var opført et med Marinetrofæer smykket telt til afbenyttelse for de ventede Kongelige Herskaber. Og ved Siden af det var rejst et større Telt, hvor særlig et meget stort Damepublikum i elegante Formiddagstoiletter havde taget Plads, Henved Ellevetiden, det til Afløbningen bestemte Tidspunkt havde en meget stor og glimrende Skare indfundet sig paa Feststedet.

Blandt de Tilstedeværende bemærkedes Ds. Excell. Konseilspræsident og Udenrigsminister Deuntzer, Marineminister Jøhnke, Krigsminister Madsen, Finansminister Hage, Justitsminister Alberti, Kultusminister I.C. Christensen, Landbrugsminister Ole Hansen og Udenrigsminister Enevold Sørensen.

Desuden var tilstede Folkethingets og Borgerrepræsentationens Formand, cand. Trier, Medlemmer af Corps diplomatique, Officerer af Hæren med den kommanderende General, Hs. Excell. Generaløjtnant Hedemann i Spidsen, Officerskorpset med Hs. Excell. Viceadmiral Uldall i Spidsen og talrige af Hovedstadens højerestaaende civile Embedsmænd, alle i Gallauniform.

Paa Flydebroen nedenfor Festpladsen, hvor Baadene med de Indbudne lagde til, stod opstillet et Marine-Musikkorps samt desuden to Afdelinger Marinesoldater som Æresvagt under Officerers og Underofficerers Kommando.

Præcis Kl. 11 lød der Kanonsalut som Tegn paa, at de Kongelige Herskaber fra Kvæsthusbroen vare gaaede ombord for at begive sig over til Orlogsværftet, og snart var da ogsaa den smukt udstyrede Kongelige Chalup i Sigte fra Værftet.

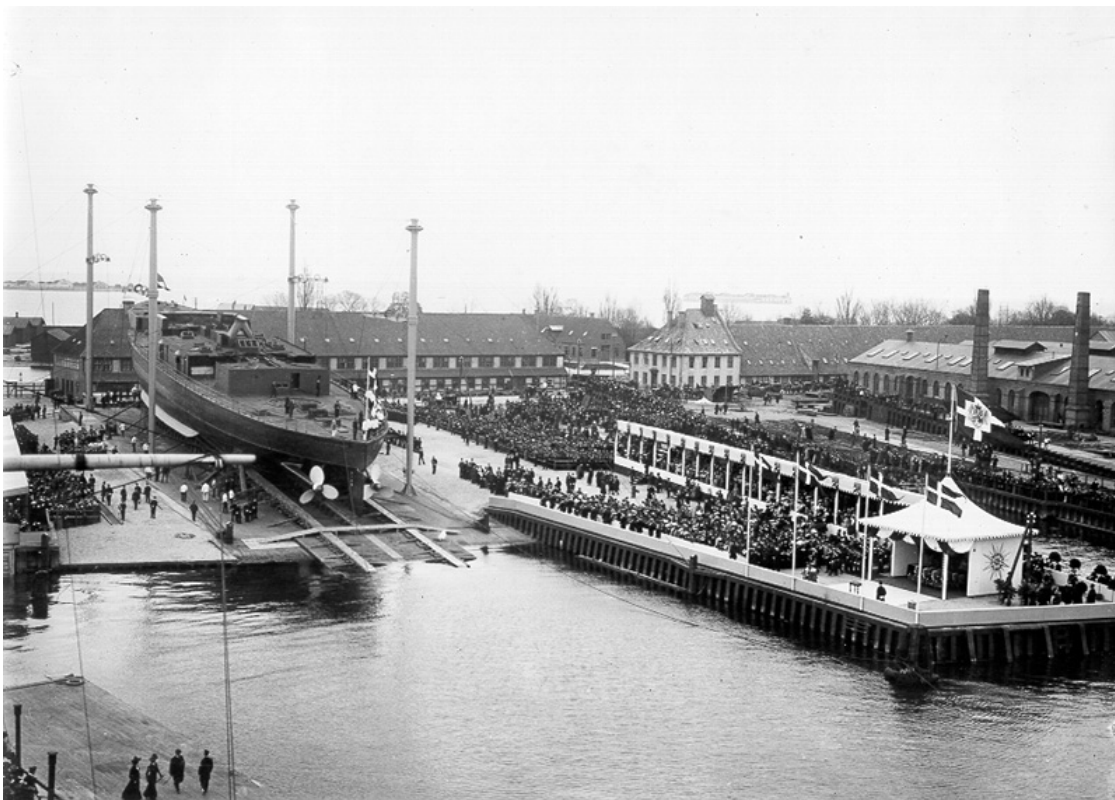
Søofficerskorpset havde taget Opstilling nær ved Anløbsstedet, og medens Fanemarchen spillede, og Salutten stadig lød, steg Herskaberne i Land paa Værftet.

Ledsagede af Hs. Excell. Viceadmiral Uldall og Værftschefen, Kontreadmiral Zachariae begav derefter Hs. Maj. Kongen, Ds. Kgl. H. Prinds Valdemar, Prinsesse Marie, Prins Christian og Prinsesse Alexandrine samt Hs. H. Prins Hans sig ind i det for dem bestemte Telt, ved hvis Indgang Ministrene havde opstillet sig.

Samtlige de Kongelige Herrer vare iført Uniform, saaledes bar Hs. Maj. Kongen admiralsuniform. De Kongelige Damer, hvem der ved ankomsten overræktes Buketter, vare iførte smagfulde og elegante Spadseretoiletter.

Herskaberne var ledsagede af et stort Følge. Saaledes saas Hs. Excell. Gehejmekonferensraad Castenskiold, Hofmarskal, Kammerherre Oxholm, Kabinetssekretær, Geheimeetatssaad Rosenstand, Adjudant, Kaptajn, Baron Wedell-Wedellsborg, Staldmester, Grev Frijs m.Fl.

Efter at have hilst paa de Tilstedeværende Honoratiores begav Hs. Maj. Kongen og de andre Kongelige Herskaber sig, ledsagede af Hs. Excell. Viceadmiral Uldall og Kontreadmiral Zachariae, ned forbi Panserkolossens Skrog for at tage Nybygningen i Øjesyn.

Olfert Fischer fotograferet kort før afløbningen. (Marinens Bibliotek).

Efter Tilbagekomsten tog Herskaberne Plads i de i Kongeteltet henstillede Stole, hvorpaa provst Fenger besteg en foran Teltet henstillet Forhøjning og med klar og kraftig Stemme talte væsentlig saaledes:

Naar i gamle Dage Ridderen havde anskaffet sig et nyt Værge, udført af det bedste Metal og de dygtigste Hænder, og det var blevet prøvet, bragtes det igen i Guds Hus for her at indvies. Og naar det indviedes med en Bøn til Gud om, at han vilde lægge Kraft og Skarphed i Værget, men samtidig aflagdes et Løfte om, at det kun skulde bruges i ærlig Kamp for Ret og Sandhed. Naar Kongen er samlet her idag med saa mange fremragende Mænd, griber den samme Følelse os, thi ogsaa her er der smedet et Værge, som fra idag overgives til den danske Marine, og der vil for dette Værge opstige en Bøn fra alle danske Hjerter. Paa et Alter har det ikke kunnet blive lagt, men istedet for alteret træder det blaa Hav, det Element med hvilket det nu snart skal forenes.

Det Navn, hvormed det er døbt, har den bedste Klang i danske Ører og Hjerter. Thi det fører Erindringen tilbage til den tapre og ærlige Mand, som ogsaa i Fredens Dage udførte en saa stor og samvittighedsfuld Gerning, og som for bestandig indskrev sit Navn i Historien ved hin mindeværdige 2den Aprils Kamp. Og senere vandt Olfert Fischer Alles Agtelse med det Mod og den Snildhed, hvormed han efter 1807 ledede vor vanskelig Kamp mod den overlegne Fjende.

Olfert Fischer løber af stablen. (Orlogsmuseet).

Matte det valgte Navn være et godt Varsel om den Aand, der ogsaa i Fredens Tid maa herske indenfor den danske Marine, og et Varsel, der tyder godt, naar Kampens Dag skulle komme.

Til Afløbningen har Hs. Maj. Kongen valgt Helgolaandsdagen, og vi, som kunne erindre denne Dag, kunde ikke tænke os nogen smukkere. Thi den sprængte efter Sorgens mange tunge Dage det knugende Baand, der havde lagt sig om det danske Folks Hjerter. Efter den ligesaa heltemodige som haabløse Kamp kom denne Meddelelse, de Danske have sejret, som et Solglimt som en Bebuder af, at det paany vilde blive Sommer i Danmark. Derfor bede vi til Gud om, at Erindringen om Helgolandsdagen altid maa være ombord i "Olfert Fischer". Matte da Gud tage Skibet i sin Varetægt til Glæde og Ære for Konge og Folk, Hærskarernes Gud give sin Velsignelse hertil.

Da Provst Fenger havde talt, traadte Hs. Maj. Kongen hen til et lille paa Pladsen foran Teltet opstillet Bord. Paa Bordet var anbragt en elektrisk Knap, og derfra gik en Ledning hen til Panserskibet.

Hans Majestæt trykkede paa Knappen, Signalklokken lød, og straks efter hørte man Tømmermændenes Slag paa Støtter, der endnu holdt OLFERT FISCHER lænket til Landjorden.

Alles Øjne var rettet mod Skibet, og kun et Øjeblik varede det, før Jernkolossen Kl. 11.20 begyndte at sætte sig i Bevægelse, først langsomt, saa med større og stærkere Fart. Bagved stod Ild og Røg frem fra Tømmerunderlaget, og da Skibet borede sig ned i Vandet, skete det med saa stor Kraft, at en høj Bølge over Stævnen skyllede helt hengiver Fordækket. Men straks efter laa OLFERT FISCHER støt og rolig paa Vandet, lænket med tykke Trosser.

Den sjældent smukke Stabelafløbning hilstes fra Land med Viften med Lommetørklæder, medens Hurraraab lød fra Matroserne paa Skibets Dæk.

Hs. Maj. Kongen og de andre Kongelige Herskaber underholdt sig endnu en Tid lang med de Tilstedeværende. Da Herskaberne tog bort, lød ligesom ved Ankomsten Fanemarchen. Da Majestæten begav sig ned til Kongechaluppen hilstes han med levende Hurraraab, hvorefter "Kong Christian" spilledes. Under Kongesalut sejledes der derpaa tilbage til Kvæsthusbroen. Straks efter søgte ogsaa de Indbudne bort fra Værftet i de ventende Orlogsfartøjer.

Adskillige af de Tilstedeværende forbleve dog endnu nogen Tid paa Orlogsværftet, da nogle af Flaadens nyere Skibe, flere Værksteder samt Modelkammeret vare blevne gjort tilgængelige for Publikum i Tiden fra Afløbningen til hen paa Eftermiddagen."

Panserskibet PEDER SKRAM den 2.Maj 1908

Berl. Tid. Mandag Aften den 27 april 1908:

"Paa Lørdag Kl. 11 vil det nybyggede Panserskib "Peder Skram" blive sat i Vandet fra Orlogsværftet.

I Anledning af Afløbningen gives der Publikum Adgang til Værftet fra Kl. 10 Form. For kørende og gaaende er Indgangen ad Værftsbroen (Prinsessegade, Christianshavn). Private Fartøjer og Færger maa kun lægge til ved Slæbestedet paa Dokøens Vestside.

Efter Afløbningen og indtil Kl. 2 Efterm. vil nogle af Flaadens nyere Skibe, flere af Orlogsværftets Værksteder og Magasiner samt Modelkamret være tilgængelig for Publikum. Tæt Sønden for Afløbningsstedet er Torpedobaaden SØBJØRNEN beliggende. Der vil være sagkyndigt personale til Stede i Baaden til Vejledning for de Besøgende. Paa vejen fra Afløbningsstedet til Værftbroen kan følgende Værksteder og Magasiner m.m, beses, nemlig: Skibbygningsværkstedet, Torpedomagasin, et Torpedobaadsskur, Maskinværkstedet, Kedelsmedien, Modelkammeret og Arsenalet.

Tæt ved Slæbestedet paa Dokøens Vestside, hvorfra Overfærgning med private Fartøjer til Byen finder Sted, er Panserskibet OLFERT FISCHER beliggende, og ved Dokøens Nordside ligger Panzerbatteriet "Skjold". I begge disse Skibe, som er elektrisk oplyste om Læ, vil der være sagkyndigt Personale tilstede,"

Berl. Tid. Tirsdag saften den 28 'april 1908.

Her gives en nøjere beskrivelse af PEDER SKRAM, og det oplyses, at skibet vil kostet mellem 5 og 6 mil. kroner.

Berl. Tid. Tirsdag Morgen den 2 Maj 1908:

"Fra Orlogsværftet: Forberedelserne til PEDER SKRAM's Stabel afløbning:

Ude paa Orlogsværftet staar Træerne i Knop, Solen skinner paa den gamle Kran, paa de gamle, aftaklede Træfregatter i Flaadens Leie, paa de moderne Jernskibe med de lave, pansrede Sider. I Kanaler og Grave staar Vandet stille og blaat, og gaar man op paa en

af Bastionerne, ser man udover Sundet, hvor Damperne trækker afsted med sort Røg efter sig, og Sejlerne langsomt glider frem for høje Sejl, der skinner hvide i den klare Luft.

Orlogsskibet Fyen og Niels Juel som kaserneske i Flådens leje. (Orlogsmuseet).

Der er fuldstændigt landligt paa Værftet, og hørte man ikke Larmen fra Smedierne og Beddingerne af Hundreder travle Hammere, kunde man tro sig langt borte fra Københavns Nærhed. Men Hamrenes Klang viser

Vej til Stederne, hvor Travlheden hersker og leder idag særligt ned mod den større Bedding, hvor PEDER SKRAM, Flaadens sidste nybyggede Panserskib, staar færdig til at løbe af Stabelen.

Paa Pladsen paa hver Side af Beddingen ligger Teltene og Tribunerne, der skal give Plads til de Kgl. Herskaber, Ministrene, de fremmede Gesandter, Flaadens og Hærens Admiraler og Generaler, de andre indbudte Honoratiores og alle Officerernes Damer. Baade fra Kvæsthusbroen og Toldboden vil der idag fra Kl. 10 gaa Færger til Værftet. Hans Maj. Kongen sejler over fra Kvæsthusbroen et Kvarter før 11.

Mægtige Trosser holder PEDER SKRAM fast paa Beddingen. Det er gamle 16 Tommer Kabeltrosser fra de sidste Linieskibe. Rene maritime Sjældenheder, der kun bruges ved de store Afløbninger.

I det Øjeblik de sidste Støtter for Skibet idag hugges bort kastes de svære Trosser los, og Skibet skal da glide ud.

Ceremoniellet ved Afløbningen bliver ganske kort. Hs. Maj. Kongen og Følget gaar først engang rundt om Beddingen for at bese det store Skibsskrog, dernæst holder Holmens Provst, Lic. theol. Fenger, en Tale. Og saa finder Afløbningen Sted. Elevskolen paraderer med Fane og klingende Spil, og alle hjemmевærende Søofficerer møder paa Afløbningspladsen i Tjenesteuniform med Kappe og trekantet Hat. Naar Skibet er naaet ned i Vandet salutes fra Sixtus med 9 Skud.

En Masse Mennesker vil overvære Afløbningen, og der har maattet skaffes Plads til dem paa de i Nærheden liggende Skibe. "Odin" og "Iver Huitfeldt" faar over 500 Mennesker ombord. Mange Anmodninger om Kort har Værftet maattet sige Nej til.

Naar Afløbningen er forbi, er der Adgang til at bese Orlogsværftet, og sagkyndig

Vejledning er tilstede. Modelkamret med de mange smukke Modeller af de gamle Linieskibe og Fregatter er vis paa det største Besøg.

Søværnets modelsamling opstillet i Modelkammeret på Holmen (Marinens Bibliotek).

Men man vil ogsaa have stor Fornøjelse af at aflægge en Visit ombord i Panserskibet "Skjold" eller Torpedobaaden "Søbjørnen", hvortil der er Adgang. Og heller ikke bør man glemme at se ind i det store Maskinværksted, hvor

bl. a. PEDER SKRAM's mægtige Maskiner staar opstillede."

Berl. Tid. Lørdag Aften den 2 Maj 1908

"PEDER SKRAMs Afløbning. En smuk Fest paa Orlogsværftet.

Allerede fra Morgenstunden begyndte Folk at vandre ud mod Orlogsværftet. Ad Gaderne, der fører til Kvæsthusbroen og Toldboden, kom Land- og Søofficerer i Gala spadserende med deres Damer. Vogne rullede afsted. Fra Nyboder var der hel Folkevandring ad Toldbodvejen, og ved Færgestederne over til Værftet stod man i Kø.

Interessen for vort nye Panserskib PEDER SKRAMs Afløbning var aabenbart stor. Det er jo ogsaa en Sjældenhed, at et saa stort Skib sættes i Vandet fra Orlogsværftet.

Ved Indgangen til Værftet ude ved Bommen blev man modtaget af kontrollerende Underofficerer - til daglig vaages strengt over, at ingen Uvedkommende færdes paa Orlogsværftet. Saa gik man ad den lange Bro over mod Kranen, drejede forbi den gamle Vagt, og medens man endnu var optaget af at se paa alt det nye, Værftet rummer for dem, som ikke kommer der til daglig, stod man pludselig overfor PEDER SKRAMs svære Skrog, der højt oppe paa sin Bedding, malet i kraftige røde og sorte Farver, stak den skarpe Vædderstævn frit ud i Luften.

Omkring det store Skib færdedes travle Værftsarbejdere, blaa Marinerer haledes afsted med vældige Trosser, Værftsofficerer undersøgte, om de kolossale Slisker, hvori Skibet skulde glide, var vel smurte med den grønne Sæbe.

Paa begge Sider af Skibet, mod Syd og Nord, var der indrettet Bænke og Estrader for Publikum. Paa den nordlige Plads samledes hele Nyboder: Underofficerer og faste Folk med deres Hustruer og Kærester og Døtre. Helt ud paa IVER HUITFELDT, der laa fortøjet udenfor Beddingen, var der indrettet Udsigtspladser. Der var sort af Tilskuere, der havde den bedste Udsigt ikke alene til PEDER SKRAM, men ogsaa til Kongeteltet lige overfor.

Kongeteltet laa paa den søndre Plads. Her paraderede Underofficerseleverne under Kommando af Premierløjtnant Broberg, her samledes Sø- og Landofficerer og de indbudte Honoratiores.

En stor teltoverdækket Tribune var opført, og nærmest ved Kongeteltet saas her Hs. Excell. Konseilspræsidenten og de øvrige Medlemmer af Ministeriet. Hele Corps diplomatique med Damer havde Plads paa Tribunen. Fremdeles alle herværende admiraler og Generaler, Kommandører, Oberster og andre højtstaaende militære Embedsmænd. Paa Tribunen og Pladsen foran færdedes en Vrimmel af Officerer i funklende Galauniformer, hvorimellem Damernes Foraarstoiletter lyste frem. Af Indbudne saa bl.a. Tingenes Formænd og Næstformænd, Statsrevisorerne og mange Landstings- og Folketingsmænd. Endvidere Admiral A. de Richelieu, Direktør Dessau og andre Repræsentanter for vort store private Værft, Kommandør Munter. Departementscheferne Wulff og Jerichau-Christensen med Fruer o.m.a.

Kl. 11 præcis begyndte Batteriet Sixtus at skyde Salutskud. Nu kom de Kongelige!

Paa Kvæsthusbroens Færgetrappe, hvor Premierløjtnanterne Tvermoes og Jonquieres-Hansen gjorde Honnør, sejlede Deres Majestæter Kongen og Dronningen samt de øvrige Kongelige Herskaber over til Værftet i Kongechaluppen, der førtes af Jagtkaptajn, Kommandør Hovgaard. Chaluppen lagde til ved en stor Flaade lige under Kongeteltet, og her

modtoges Herskaberne af Viceadmiral Wandel, Chefen for Orlogsværftet, admiral Zachariae og hele Søofficerskorpset, medens stærke Hurraraab lød fra Menneskemængden. Smaa Kadetter paraderede med Dolk ved Siden, Musikkorps spillede og Underofficerselever præsenterede Gevær. Det hele "militære Skuespil" var overordentligt stilfuldt arrangeret.

Hds. Maj. Dronningen fik overrakt en pragtfuld Buket af røde og hvide Roser og alle de Kongelige Damer, der bar lyse Foraarsspadseredragter, tog derpaa Plads i Kongeteltet, medens Hs. Maj. Kongen, der bar Admiralsuniform, Ds. Kgl. Kronprinsen og Prins Harald sammen med Viceadmiralen, Værftschefen og Direktør Tuxen, gjorde en hurtig Runde omkring paa Beddingen for at se Skibet paa nærmere Hold.

Derefter traadte Holmens Provst, Lic. theol. Fenger frem foran Kongeteltet og vendt mod dit store Skib paa Beddingen talte han i kraftige og varmhjertede Ord for PEDER SKRAMS Fremtid.

Det er en Højtidsdag paa Orlogsværftet, thi den gamle Svanerede har modtaget en ny Unge, en Unge, der med Næb og Kløer kan forsvare sit Hjem.

Ved dette Skib er udrettet alt, hvad Snille og Forstand formaar. Det er en Glædesdag, naar det nu løber af Stabelen, en Glædesdag for Kongen, hans Raad, for Folket og for den danske Marine.

Denne Dag betyder Liv for Fædrelandet, Liv for Pligtfølelsen og Evnen i vort Folk til at værne vort Land og vort gamle Hjem. Paa de Tusinders Vegne udtaler jeg det Haab og Ønske, at Kongen, hans Raad og de høje Ting maa stille store Krav til vort Folks Offerberedvillighed saaledes, at vi alle ofte maa opleve Glædesdage, som denne.

Det er et godt Navn, der staar paa dette Skib. Saalænge Dannebrog vajer, saalænge det gamle Ord gælder "sit Fædreland skylder man alt", saa længe vil PEDER SKRAMS Navn agtes mellem de største. Der er sagt tre gode Ting om den gamle Hr. Peder Skram, Danmarks Riges kække Admiral i mange haarde Kampe.

Det første, at han turde sige sin Mening, og at han havde en Mening. Jeg forpligter i denne Stund dem, der skal være ombord i Skibet, der bærer Peder Skrams Navn, til altid at have en selvstændig Mening og til aabent og ærligt at turde sige den.

Det andet, der sagdes om ham, er dette: Han var Danmarks Vovehals. Som der staar i Historien; "Han var gruelig rask paa Søen." Jeg forpligter i Danmarks Navn dem, der skal være ombord paa det Skib til i Farens Stund at følge hans Eksempel, til som han at være "gruelig rask", til som han at være Danmarks Vovehals.

Det tredie Ord om Peder Skram er Svaret, som han gav, da han trængtes haardt af Fjenden ved Laholm. Han sagde, den gamle Helt "Jeg overgiver mig ikke, saa længe jeg har det varmt om Hjertet!" Jeg forpligter i Danmarks Navn alle dem, der skal kæmpe ombord i dette Skib, til aldrig at overgive sig, saa længe Hjertet banker i deres Bryst med varme Følelser for vort gamle Land.

Velsign, Gud, dette Skib og dets Fremtid og gør dets Historie lyslevende i Danmarks Annaler! Velsign, Gud, dem, der skal være der ombord! Velsign. Gud, vor Marine! Guds Velsignelse være over vort Folk, over Fædrelandet og Kongen og over os Alle! Amen."

Provst Fengers Ord kunde høres over hele den store Forsamling. Et Øjeblik, efter at han havde sluttet, var der fuldstændig stille. Saaa hørte man Slagene af tunge Køller mod PEDER SKRAMS Beddingsstøtter. Afløbningen skulde begynde.

Direktør Tuxen og Værftsingeniør, Premierløjtnant Adolph havde taget Plads paa Beddingen for at give Signalerne. Ved de store Gangspil stod Matroserne parate. Højt oppe paa Dækket færdedes hvidklædte arbejdere, travlt beskæftigede med Bremsetrosserne. Drøn paa Drøn lyder, efter som Støtterne falder. Nu er der kun een tilbage,, Et spændende Øjeblik! Vil Skibet løbe? Saa skærer en Baadsmandspibe gennem Stilheden. Gaa an i Spillene, kommanderes der. En Sitren i det mægtige Skrog. Og det glider medens et tordnende, befriende, langtrukket Hurra løfter sig fra alle Sider.

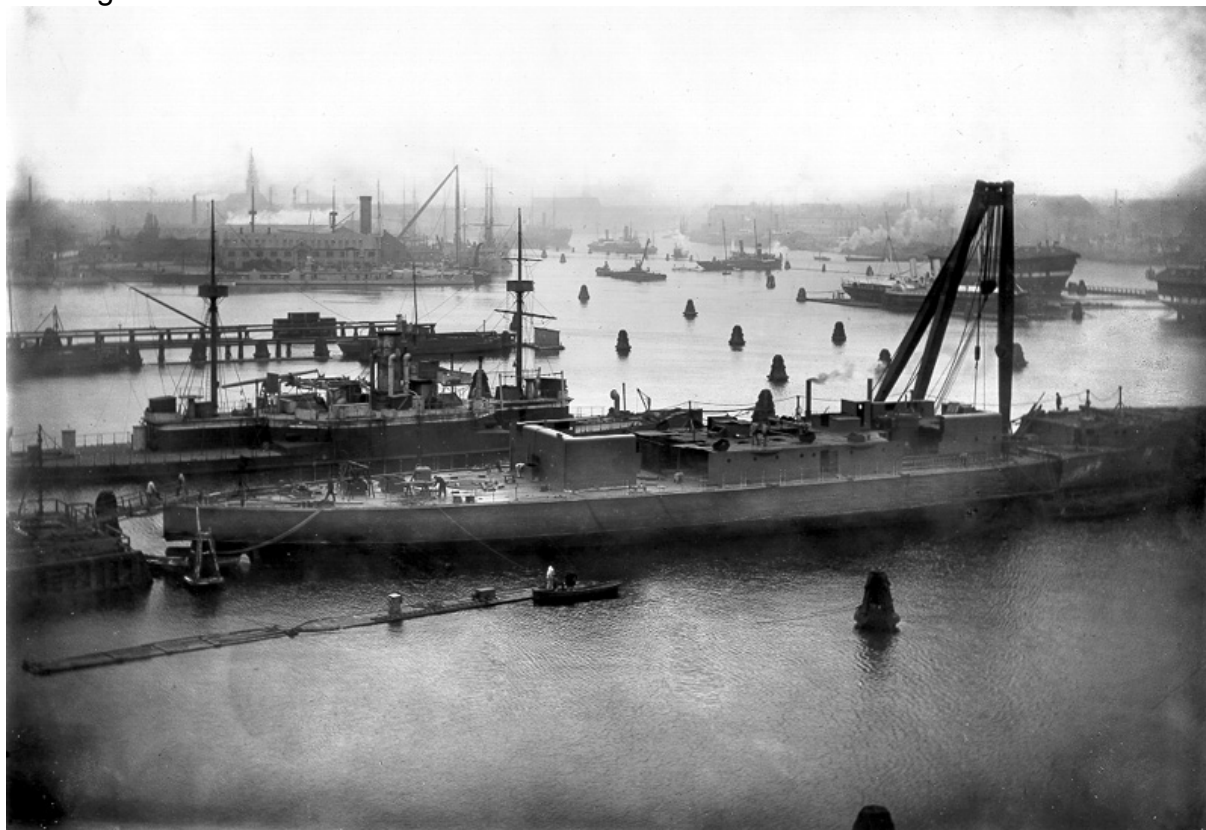
Hurtigere og hurtigere bliver Farten. Røg og Damp og Lue staar af Beddingen, idet PEDER SKRAM med et mægtigt Plask skyder ud i Elementet, saa høje Bølger staar til alle Sider. De svære Bremsetrosser slæbes med. Bomme og Støtter knækkes som Svovlstikker. Kan Trosserne holde den? Jo, der er ingen Fare, det er gamle Linieskibs 16 Tommers Kabeltove.

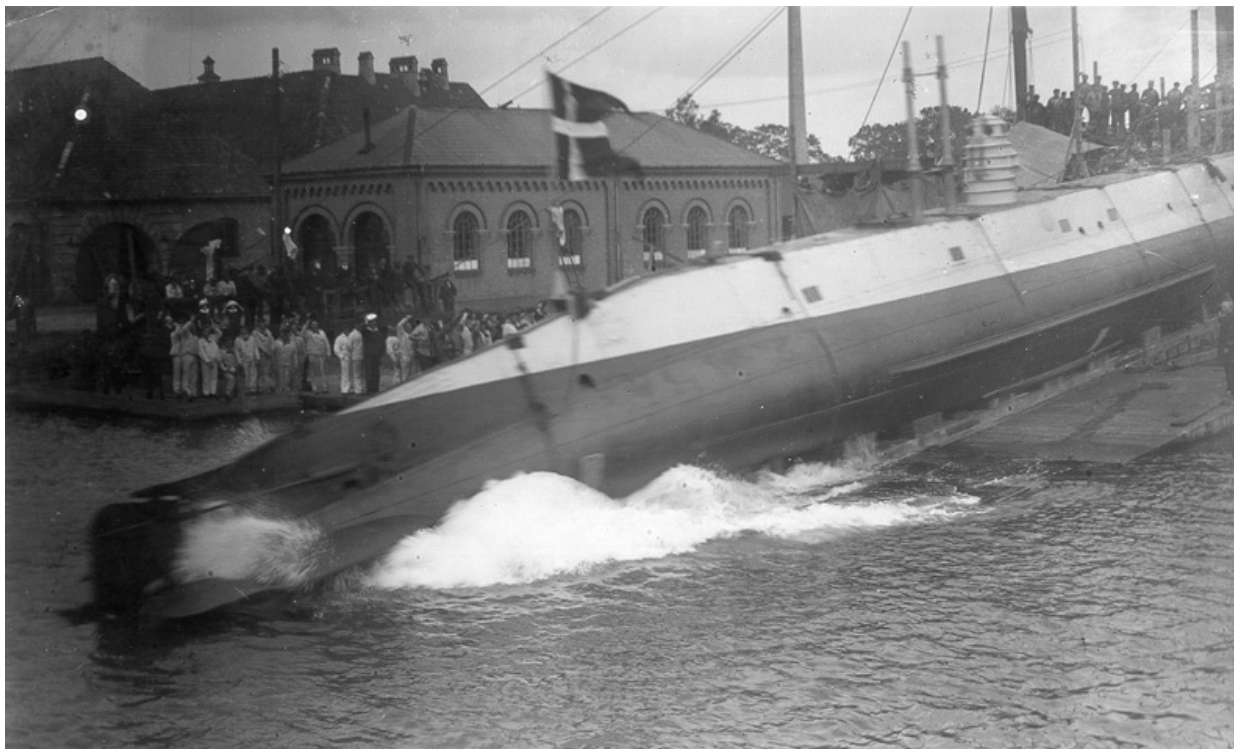
Da PEDER SKRAM, efter i Farten at have taget en formelig Dukkert, er naaet et Par Hundrede Alen ud i Flaadens Leje, svajer den roligt op og vugger sig let og elegant paa Vandet. Den flyder som en Svane.

Det var en overordentlig flot Afløbning, derom var alle enige. Hs. Maj. Kongen og de øvrige Kgl. Herskaber komplementerede ogsaa varmt Værftsdirektionen for den smukke Afløbning, førend de atter sattes over til Kvæsthusbroen, og de mange tilstedeværende Landofficerer ønskede deres Søkollegaer tillykke med det nye, store Skib.

Værftet holdtes idag aabent for Publikum til henad 2, og en Mængde Mennesker benyttede Lejligheden til at tage Panserskibene og Torpedobaadene og de mange interessante Værksteder nærmere i Øjesyn, medens militære Opsynsmænd alle vegne elskværdigt viste rundt.

Udsigt over Flådens leje i 1908. Forrest ses Peder Skram under udrustning.

Den 21. august 1912 søsatte Orlogsværftet den første danskbyggede undervandsbåd, der fik navnet Havfruen. (MAB)

Kystforsvarsskibet NIELS JUUL den 3. Juli 1918

Berl. Tid. Onsdag aften den 3. Juli 1918:

"Kystforsvarsskibet NIELS JUULS Afløbning:

Afløbningen i Eftermiddag fra Orlogsværftet af det nybyggede Kystforsvarsskib "Niels Juul" overværedes af Deres Majestæter Kongen og Dronningen og flere Medlemmer af den Kongelige Familie, Medlemmer af Ministeriet, Rigsdagens Præsidium, Repræsentanter for Hovedstadens Styrelse, høje Militærpersoner af begge Etater m.fl. " Derefter følger en kort beskrivelse af skibet i tilslutning til tidligere givne oplysninger.

Berl. Tid. Torsdag Morgen den 4 Juli 1918.

På side 3 findes gengivet et fotografi af afløbningen med følgende tekst:

"Da NIELS JUUL efter en halv Times Betænkningsstid gled ned ad Beddingen. Vi henviser til Referat af Stabel afløbningen, som findes andetsteds i Bladet. "

På side 5 findes et langt referat af afløbningen:

" Kystforsvarsskibet NIELS JUUL Stabel afløbning. En smuk Højtidelighed - og en lille Opsættelse.

Marinefartøjer med mange fine civile og militære Gæster i vrimlede igaar mellem Kl. 1 og 2 over Havnen. Og ad de skønne, gamle Alléer af knudrede Frugttræer og

skyggende Kastanier drog andre Skarer ind i Orlogsværftets afsondrede Rige, medens Værftets Personale i en modgaaende Strøm gjorde Brug af Halvfridagens "Udskejning". Omkring Nybygningen NIELS JUULs lange graa og fordringsløse Skrog, der paa Beddingen løftede sin Stævn op i Højde med de gamle rødsodede Træer, tæt inde under Mastekranens ærværdige Galge, flokkedes alle de Fremmede i og under et Telt, malerisk prydet med Stjerner og Huggerte.

Julisolen, der havde bestemt sig til en pludselig og voldsom Offensiv, straaledesom en rigtig Festsol - i Epauletternes og Distinktionernes Guld, i gyldne Adjutant snore og i Sabler og Geværløb.

Blandt de høje militære Myndigheder af begge Etater, der var samlede udenfor Kongeteltet, nævner vi den kommanderende admiral, Viceadmiral Evers, den kommanderende General, Generalløjtnant Ellis Wulff, Generalmajor Knudsen, Københavns Kommandant, Generalmajor Lembke, Generalmajor, Generaltøjmester K. N. Nørresøe, Viceadmiral Wandel, Kommandørerne Schultz, Amundsen, Garde, Saabye, Schoustrup, Schou, Sølling, Munter og da Cunha. Direktør for Orlogsværftet Tuxen og mange andre Officerer af Hær og Flaade. Fremdeles Forsvarsministeren, Dr.phil. Munck, Københavns Overpræsident, Kammerherre Jonquieres, Søfartschef Heise, Frihavnsdirektør Bergsøe, Havnedirektør Boro, Højesteretssagfører Fenger, enkelte Medlemmer af Rigsdagen o.s.fr.

Kl. lidt før 2 meddelte først Kanonsalut og derefter Honnørmarchens Toner, de Kongelige Herskabers Komme. Æreskommandoen af Marinere foran Kongeteltet trak Geværerne an og sænkede Fanen, og den store smukke gamle Robarkas gled ind mod Landgangen.

Foruden af Deres Majestæter Kongen og Dronningen overværedes Højtideligheden af Hds. Majestæt Enkedronningen, Ds. Kgl. Højheder, Admiral Prins Valdemar, Prinserne Knud, Harald og Gustav, Prins Carl og Prinsesse Ingeborg af Sverige, Prinsesserne Thyra, Dagmar og Margrethe.

Hs. Majestæt Kongen, der var iført Admiralsuniform, gik ned forbi Fronten af Æreskommandoet og foretog dernæst en Inspektion af Nybygningen, ledsaget af de kongelige Prinser samt af Chefen for Orlogsværftet, Kontraadmiral Nyholm, Direktør Tuxen, Stabschef, Kommandør Amundsen, Jagtkaptajn Greve og adjutant, Kaptajn Gyldenkrone.

Oppe paa Dækket af NIELS JUUL stod opstillet en Del Mandskab og Værftspersonale. Stationskibet, Krydseren VALKYRIEN var besat fra for til agter, og op af Lemmene paa Kaserneskibet FYEN stak mange nysgerrige hoveder.

Og ovenover Værftet og Flaadens Leje og Havnen summede to Flyvebaade som store Guldsmede blinkende i den ødsle Sol.

Stiftsprovst Fenger taler.

Saa traadte Holmens Provst, kgl. Konfessionarius, Stiftsprovst Fenger frem foran Kongeteltet, iført Ornat og talte. "Det største danske Orlogsskib, der er løbet af Stabelen siden "HELGOLANDs" Afløbning i 1878, skal nu sættes i Vandet. Det er en Glæde for alle, som har haft med Bygningen af dette Skib at gøre at se det saa vidt fuldført. Vi er forvissede om at den gode Tradition, der knytter sig til vort Orlogsværft, ogsaa vil hævde sig her, og at det gode Arbejde, der er udgaaet herfra nok skal staa sin Prøve.

Lad os ønske Hr. Majestæt Kongen og alle, der har deltaget i Arbejdet med Fremstillingen af dette Skib, til Lykke nu.

Arbejdet har staaet paa i 4 aar, og en del af Tiden har det ikke kunnet gaa hurtigt. Men nu knyttes herved en Kraft til den danske Marine, som den sikkert har Brug for; det er en Forstærkelse af Værnet for vort Land - ikke for at angribe, men for at værne om de nationale Værdier, der fra vore Fædres Tid af Gud er betroet vort Land, vor Frihed, vor Selvstændighed, vort gamle Sprog og vort Flag - Værdier, som ogsaa vi skal vide at værne.

Det nye Skib har faaet et Navn, der har den bedste Klang. Vor Fædre erkendte det, da de i 1855 for første Gang kaldte et Skib med Niels Juuls Navn, Skruefregatten, som Minderne om Suensen og heri Kampens Dag ved Helgoland knytter sig til den Majdag, da de der var opbord paa Fregatten, kæmpede, som Niels Juul kæmpede.

Vi haaber, at den Dag aldrig maa komme, da Navnet Niels Juul ikke længere bæres af et Skib i den danske Flaade. Naar vi nævner Niels Juuls Navn stiger der op for os Billedet af en adelig dansk Mand, en god jydsk Mand af en gammel Slægt. Han vidste at holde sig i selv i Tugt. Hans Evner var maaske ikke saa glimrende som Tordenskjolds, han var mere jævn og sindig. I Holland mødte han som ung Mand sit kald: Søen, og her dygtiggjorde han sig baade i Skibsbyggeri og Sømandsskab og til at føre og lede Mandskabet. Han brugte ikke sin Tid forgæves, tidlig og silde var han paa Færde, og da han vendte hjem, kom han som en Mand, der var øvet i Fredens og Stridens Gerning.

Fra 1657 var han Chef for Holmen i en lang Række betydningsfulde aar. Forudseende og nøjeregnende var han, og vort Orlogsværft skylder ham Ærbødighed og vil aldrig glemme hans Navn. Han vidste at paatage sig og bære Ansvar. Klar og fattet var han i Fredens Stund, der har sikkert ikke været en dygtigere og en lykkeligere Admiral end ham i den danske Marine. Sindig og taalmodig, som han var, har han ogsaa lært vor Marine, hvad der er saa svært: at bide til Tiden kommer. Han saa sig sprungen forbi bande af den yngre Tromp, og af Cort Adeler, men han gjorde sin Pligt; han tog alt af Guds Haand, fordi han var en alvorlig kristelig Mand.

Kongen af England sagde om ham, at han vistnok var den dygtigste Admiral i Europa. Hans Landsmænd, der holdt af ham for hans Vennesælhed og Troskab, kaldte ham den gode, gamle Ridder. Ingen har kæmpet med større Ære under Danmarks Flag end Niels Juul.

Nu forlader dette Skib sin Bedding, og næste Gang en Køl skal lægges her, bliver det til et Skib til fredelig Gerning. Lad os ønske, at de Mænd, der skal have deres Plads paa "Niels Juul", maa have samme Sind som dem, der kæmpede paa Niels Juul's Flagskib "Christianus Quintus".

Og lad os saa ønske Lykke for vor Konge, for Dronningen, for Enkedronningen og hele den Kongelig Familien. Gud skærme vort Land og give os Evnen til taalmodigt at bide. Gud velsigne det nye Skib, vort Kongehus og vort Land.

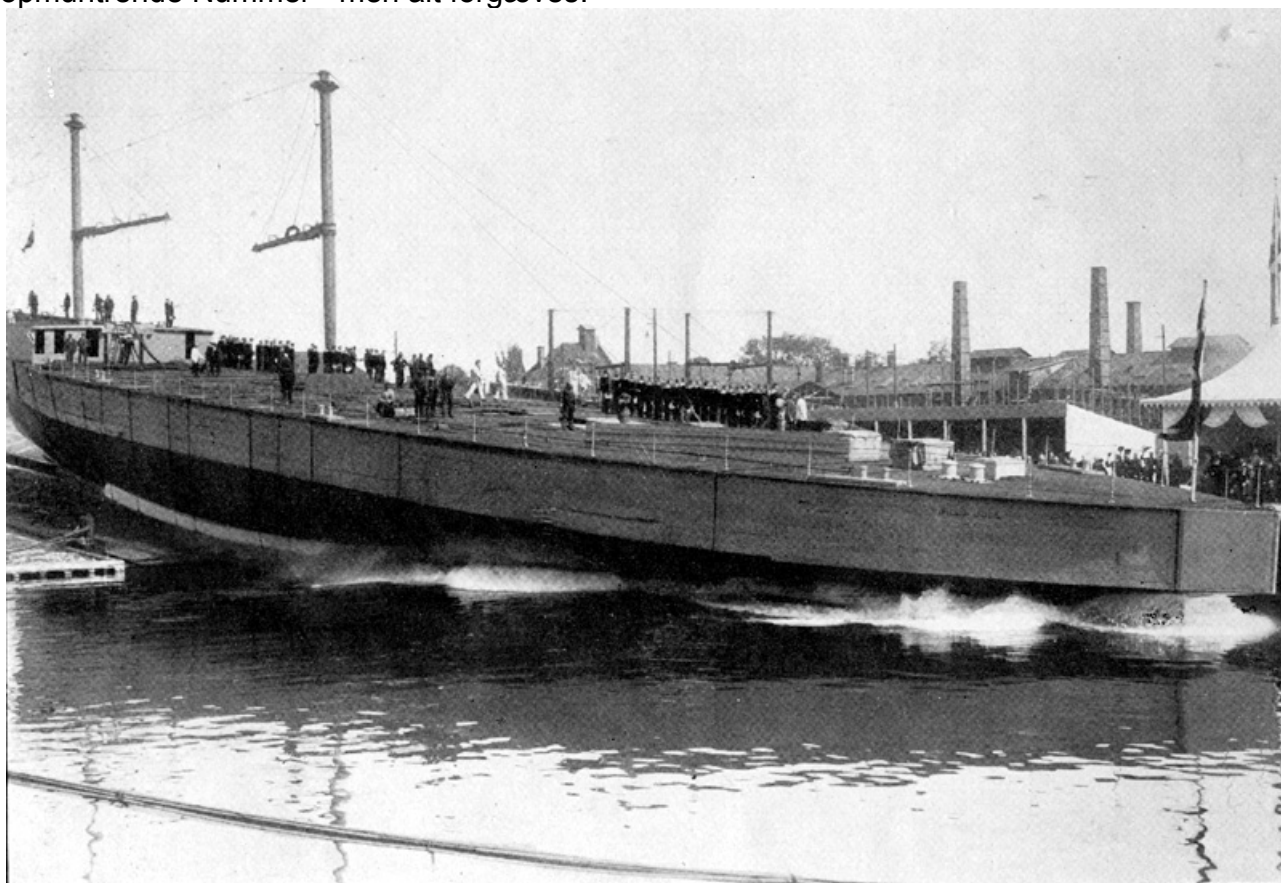
Forventning..... og Tøven!

Nu skulde det store Øjeblik komme. Alles Øjne rettedes mod Dagens Helt det nye Skib, som stod der skraanende paa Beddingen med Agterenden med de to Skrueaksler vendt mod Vandet.

Hs. Majestæt Kongen gav Tegnet til Afløbningen. Man hørte Støtterne falde for Hammerslagenes, en enkelt Baadsmanspipe skingrede, Gangspillene paa Pladsen blev bemandede for at sætte Bevægelse i den graa Kolos - men den rørte sig ikke!

Af og til lød et Par Brag, naar en Trosse sprængtes, det sitrede et Øjeblik en Smule gennem skibet, men atter blev det ganske ubevægeligt. Solen bagte, Uniformerne og de Trekantede følte meget varme. Nogle unge Piger, der fik Hedeslag og an Værftsarbejder, der blev ramt en springende Trosse, blev baarne ind til Lægevagten.

Der gik 20 Minutter - og 10 til. NIELS JUUL viste sig, som Stiftsprovst Fenger havde sagt, som en besindig og fast Herre. Et tilsvarende Tilfælde var ikke forekommet paa Orlogsvæftet i de sidste 40 Aar. Om Aarsagerne til Skibets Uvillighed til at vove Springet lød der mange forklaringer. Nogle sagde, at det skyldtes den pludselige Varme, som havde forvoldt en Udvidelse af et eller andet paa Beddingen, andre, at Skibet, der jo hverken havde Panser paa, eller Maskiner indsat, var saa let, at det manglede Moment; atter andre, at det var fordi Sæben, hvormed Beddingen var smurt, ikke var af den gode gamle Slags, men "Erstatning". Og man kom i Tanker om Tilfælde i Udlandet, hvor Afløbninger havde været noget sendrægtige og vanskelige. Af og til forsøgte Musikkorpset at lokke med et lille opmuntrende Nummer - men alt forgæves.

Niels Juel søsættes. (Orlogsmuseet)

Men endelig -

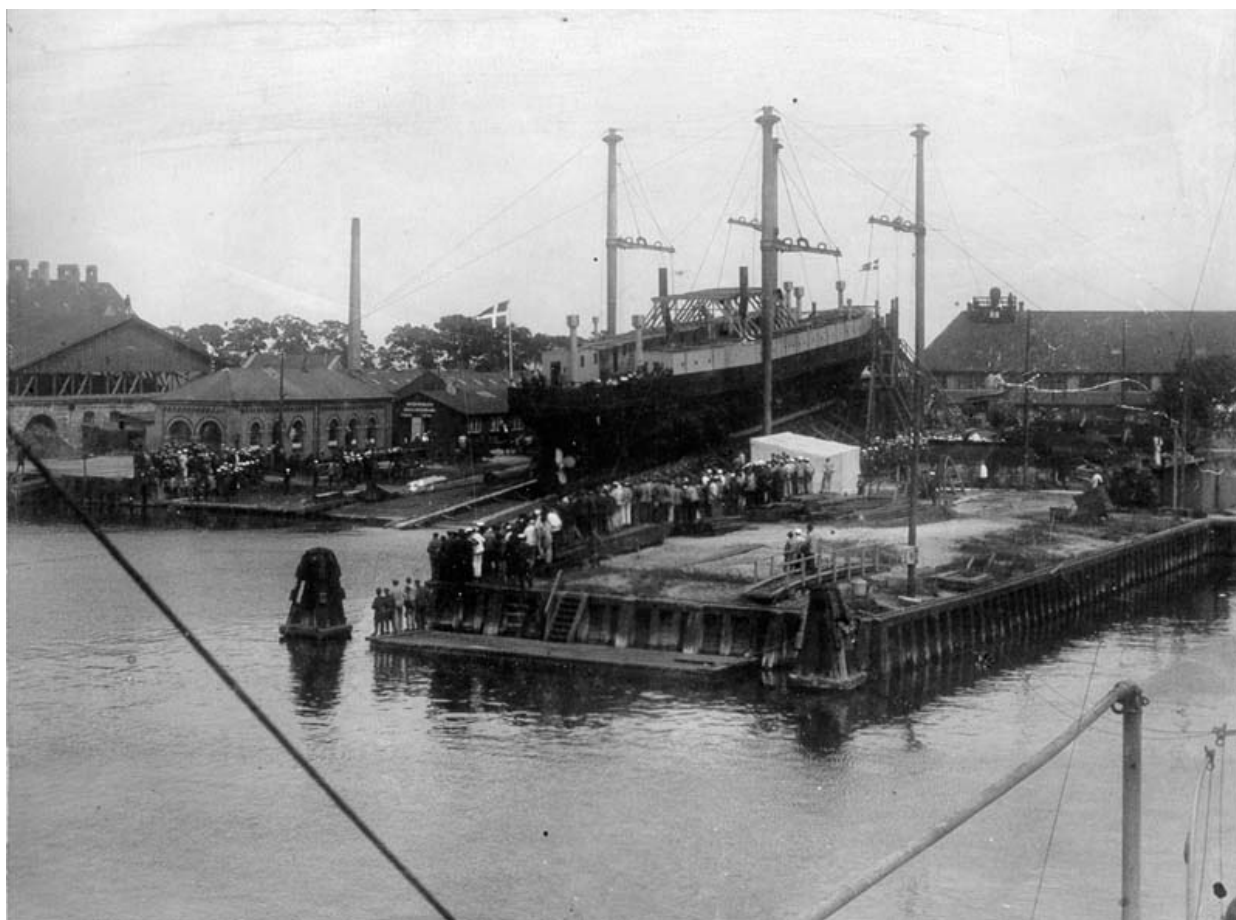
Men endelig Kl. 3.12 gik det! Først ganske langsomt, saa hurtigere og hurtigere gled NIELS JUUL ned ad Skraaningen, mens Hurraraabene lød med Befrielsens Kraft, og Kanonerne dundrede svært fra Sixtus. Skibets Agterstævn tog Vandet, som væltede op i en

hvid Skumbølge; langs Laaring og ind under Bunden med Slingrekølene brusede Vandet og løb helt op ad Beddingen som en Stormflodsbølge. Og indhyllet i Em af den dampende Sæbe og Kanonernes røg satte NIELS JUUL sig helt i Vandet og løb ud i Flaadens Leje, mens Stoppetrosser og kæder spændtes stift og Ankeret faldt for Bougen.

Støt og bastant flød Skibet ude paa de olieblanke Dønninger. NIELS JUUL havde faaet sin Daab og sin Affart.”

Udsigt over byggebeddingerne på Nyholm ca. 1920. Til højre anes skroget af Artilleriskibet Niels Juel, der var under udrustning. (Orlogsmuseet)

Orlogsværftet byggede ikke kun orlogsskibe. Her ses stabelafløbningen af Dampfærgen Fyen i 1919.(Orlogsmuseet).

Kongeskibet DANNEBROG den 10. Oktober 1931

Berl. Tid. Lørdag Morgen den 10 Oktober 1931:

I en leder på side 9 gives "Kongeskibet" en smuk redaktionel omtale.

Berl. Tid. Lørdag Aften den 10 Oktober 1931:

"Det nye Kongeskib blev søsat i Dag - en smuk Højtidelighed paa Holmen.

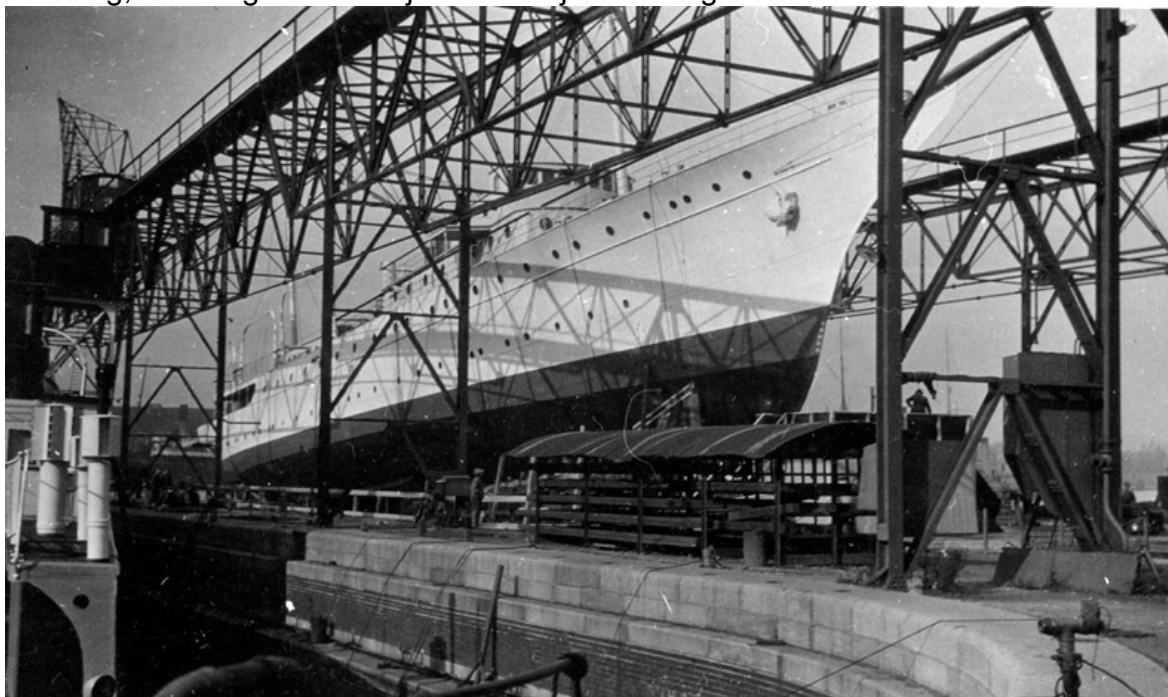
(Billede af de Kongelige Herskaber under Afløbningen.)

Billedtekst,

(Billede af DANNEBROG tager Vandet.)

Højt og slankt med den fine Klipperstævn ragende ind over Platformen, der var rejst for de Kongelige Gæster, stod det nye Kongeskib i Formiddag og ventede paa sin

Daabstime. Fra dets Hæk og Stævn vajede over det hvide Skrog Dannebrog, der skulde give det Navn, og fra Havn og Værft flagedes der. Og var mon ikke Holmens stolte Minder og mange henfarende gode Mænds Aander myndigt til Stede paa denne stilfærdige Efteraarsdag, da Orlogsværftet fejrede den sjældne Begivenhed?

Hvem, der overværede Højtideligheden. -

Paa Pladsen foran Nybygningen samledes hen imod Kl.12 en saare repræsentativ militær og civil Skare. Der var Hs. Excellence Viceadmiral Amdrup, Flaadestationens Chef, Admiral Bastrup, Admiralerne Wenck, Cold og Rechnitzer, Ekvipagemester, Kommandør Henry Gad, Departementschef, Kommandør Topsøe-Jensen, Kommandørerne, Kammerherre Aage Bojesen, Søkadetakademiets Chef, Godtfred Hansen, Chefen for Søartilleriet, Baron Gyldenkrone, Harttung, Dornonville de la Cour og Asmussen; Direktøren og Underdirektøren for Orlogsværftet d'Hrr. N. K. Nielsen og A. N. Odel samt Direktør Adolph. Endvidere fra Krigsministeriet General Wllkenschildt og Oberstløjtnant Harding-Sonne og mange andre Officerer fra Flaade og Hær. Blandt civile Tilstedeværende kan nævnes Formændene for de tre Erhvervsorganisationer, Direktør A.O. Andersen, D.F.D.S., Grosserer Ernst Meyer, og Direktør Overgaard. Fra de forskellige sømilitære institutioner var der naturligvis stærkt Opbud, saaledes paraderede Kadetterne og Elever fra Marinens andre Skoler langs Nordsiden af Pladsen.

Lidt før Kl. 12 mødte Statsminister Stauning og Forsvarsminister Lauritz Rasmussen.

Kongeparret kommer.

Kl.11.40 var Majestæterne, de øvrige Kongelige herskaber og Følge afsejlet i en Motorchalup fra Nordre Toldbod, hilst med Kongesalut ved Passagen af Hønsbroen. Ved Orlogsværftets Kaj ved Tørdokporten modtoges de Kongelige Gæster af Forsvarsministeren, Admiral Rechnitzer og Kommandør Topsøe-Jensen paa Marineministeriets Vegne samt af

Direktør Nielsen og Underdirektør Odel paa Orlogsværftets Vegne. Direktør Nielsen overrakte Hds. Majestæt Dronningen en smuk Buket mørkerøde Roser. Det Kongelige Selskab, der foruden Drs. Majestæter Kongen og Dronningen bestod af Drs. Kgl. Højheder Kronprins Frederik og Prins Knud, Prins Harald og Prinsesse Helena med Døtre, Prins Gustav og Prinsesse Thyra og som ledsagedes af Hofmarskal, Kammerherre Juul, Jagtkaptajn, Kommandørkaptajn Grut og Adjudant, Orlogskaptajn v.d. Hude. Overhofmesterinde Grevenkop-Castenskiold og Livlæge Jacobsen, passerede langs Beddingens Sydside forbi de militære og civile Tjenestemænd og øvrige Fremmødte og begav sig op paa af løbningsplatformen foran Nybygningens Stævn.

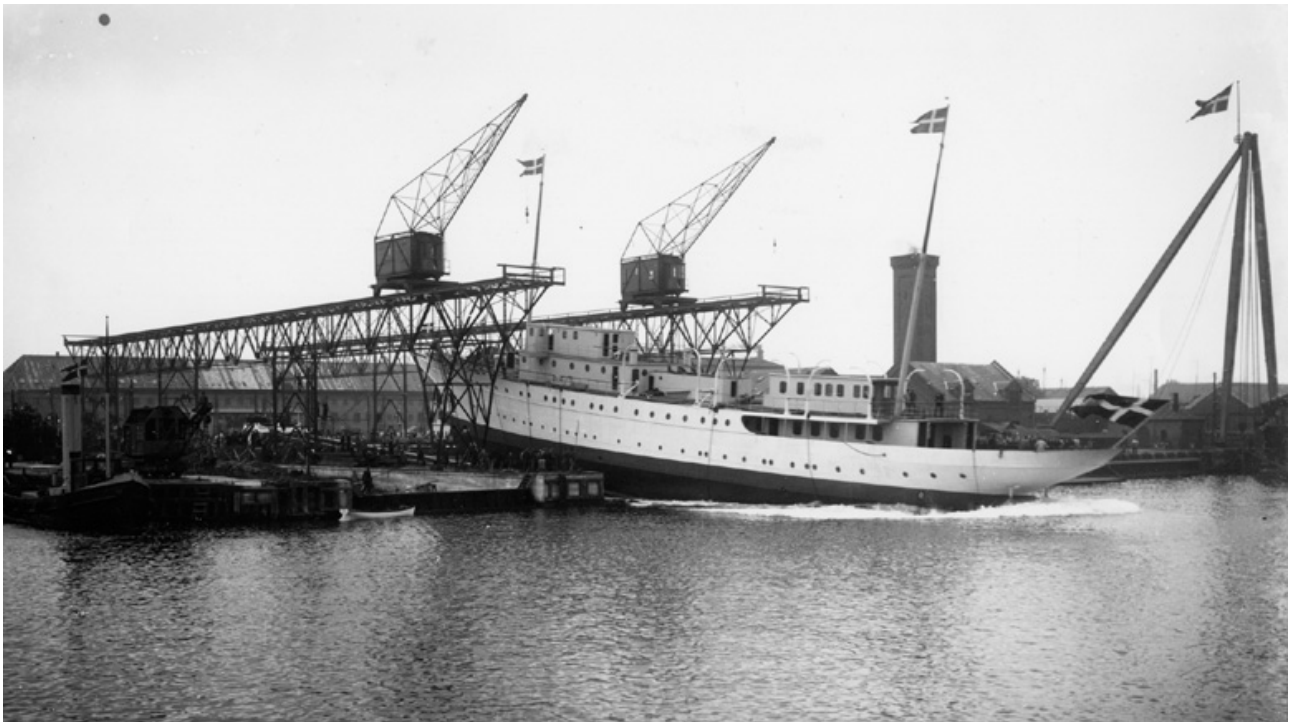
Holmens Provst holder Afløbningstalen.

Holmens Provst, kgl. Konfessionarius Hornbeck, holdt en kort Afløbningstale:

"Det nye Skib skal bære det gamle Navn. Det er dejligt at vide, at det skal bæres frem over Havet og forhaabentlig gennem Tiderne. Vort Flag, det er Samlingsmærket for det hele Land, det staar over alle Partier og Retninger og afdelinger, og hvad det nu hedder. Flaget, det er Symbolet for Konge og Folk, for det hele Land.

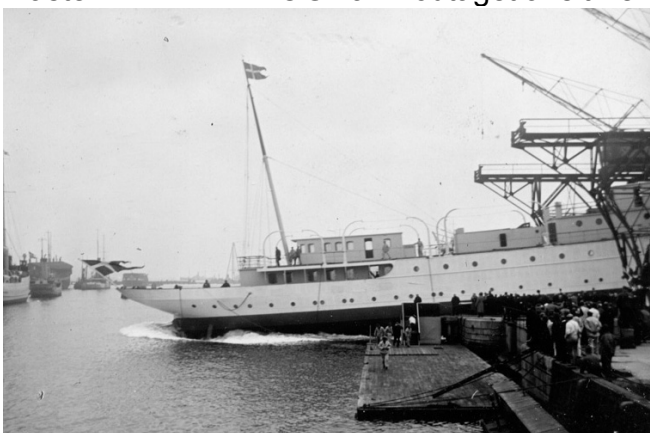
Nu knyttes det gamle Navn til det nye Skib! Lad os ønske alt godt over det og de Farter, det skal gøre! Er der noget, der kan samle os herhjemme, er det vel vor Konge og Dronning. De har forstaaet at drage Landet rundt og ganske stille at lære os alle at kende og selv blive kendt. Det har sin store Betydning.

Vi ønsker det nye Skib mange lykkelige Ture rundt om – ikke mindst i vore egne Farvande, saaledes at ogsaa det kan blive Samlingsmærke. Gud give, at alt paa dette Skib maa være i Guds Haand - ogsaa de, der skal benytte det, og de, der skal betjene det. Lykke og Fred og Velsignelse over skibet og dets Farter!

Et smuk billede af Dannebrog's stabelafløbning. (Orlogsmuseet)

Hendes Majestæt Dronningen tog nu den Flaske Champagne, der var ophængt paa Skibets Stævn, for at lade den knuses mod Boven. Det er ikke i Overensstemmelse med Orlogsværftets gamle Traditioner at anvende Flaskeknusning i Navngivnings Ceremonier, men det nye DANNEBROG tog venligt imod Daaben: "Dannebrog" skal være dit Navn - Held og Lykke følge din Fart, udtalte Hds. Majestæt, og i Øjeblikkets Stilhed derefter hørte man de sidste Støtter blive slaaet fra. Ved at fatte et hydraulisk Sving iværksatte Dronningen Afløbningen. Ganske sagte begyndte Skroget at røre sig, saa tog det Fart, tog Søen med Agterskibet, og medens Mængden hilste Nybygningen med et trefoldigt Hurra, duvede det pynteligt og løb Stoppetrosserne ud indtil midt i Havneløbet. Topflagene sattes paa de to Master - DANNEBROG var modtaget af sit fremtidige Element.

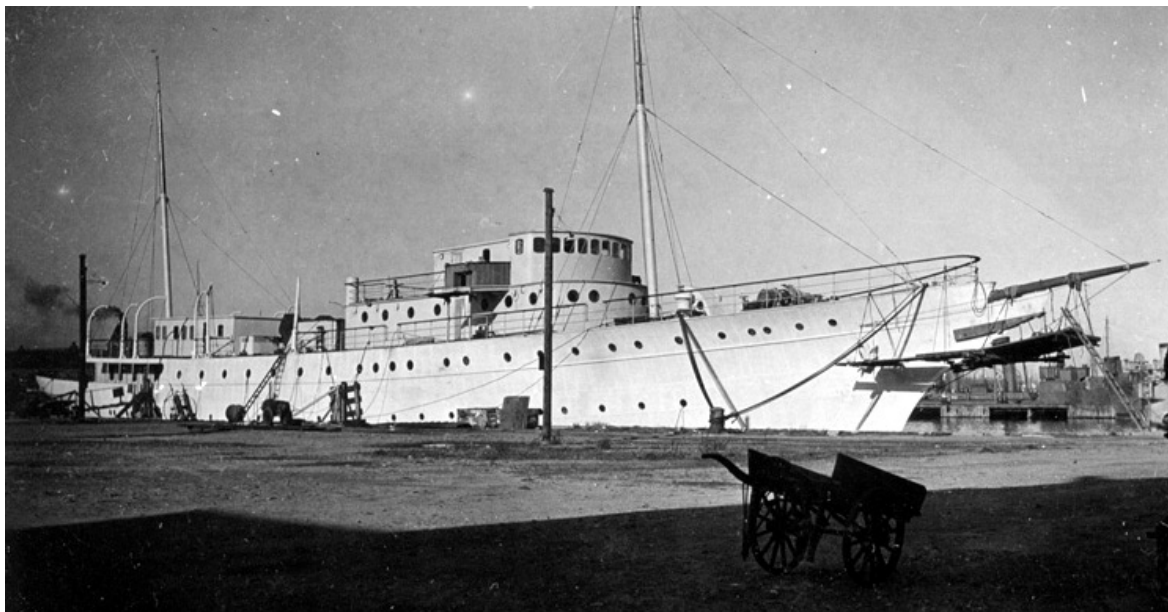

Dannebrog løber af. (Orlogsmuseet)

Efter at de Tilstedeværende havde beundret Nybygningen, der tog sig udmærket ud, tog de Kongelige Herskaber Afsked og afsejlede til Toldboden hilst med Kongesalut."

Berl. Tid. Søndag den 11. Oktober 1931:

På side 4 gøres DANNEBROGS afløbning til genstand for stor omtale og tillige gives her en nærmere beskrivelse af kongeskibet ledsaget af et par billeder fra afløbningen.

Dannebrog under udrustning i dokken på Orlogsværftet. (Orlogsmuseet).